

DACIA

magazin

Director fondator: Dr. Napoleon Săvescu

Nr. 20 - martie 2005

Profesorul Timotei Ursu propune...

O aventură numerică la Kogaion

Pentru înțelegerea unui popor se începe prin a-l altera, a-i sterge memoria: îi distrugi căni, file, cultura, religia, istoria și apoi vine altă nevădit vas care alte căni îți va da albi religie, albi cultură și va inventa o altă istorie (de origine latină ori slavică după momentul patriei). Într-un timp poporul începe să uite ceea ce este sau ceea ce a fost, iar cei din jur vor uita și mai repede: limba nu va mai fi decât un simplu element de folclor care, mai devreme sau mai târziu, va muri de moarte naturală. Noile forme istorice vor aduce elemente și simboluri noi de adorație care le vor îndepărta pe cele vechi. Din vechiul start spiritual vor rămâne undeva în un colaj inferior al amonștenii, numai câteva cuvinte, expresii, tradiții, impresii, fragmente, nume de localități, muni și ape, fără un înțeles aparent. Formele vechi care cândva, au ocupat valența transcendențialului vor fi deplasate de formele noi care vor dicta componența și funcțiile (noului popor) așa cum s-a întâmplat cu noi.

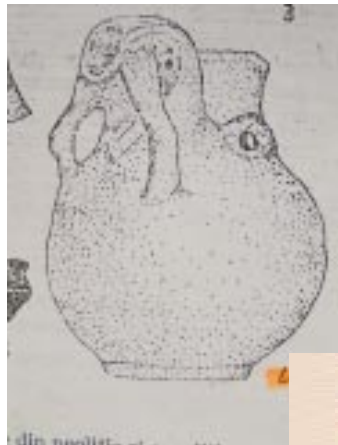
DR. NAPOLEON SĂVESCU

EDITORIAL

NEBUNI CARE FALSIFICĂ ISTORIA

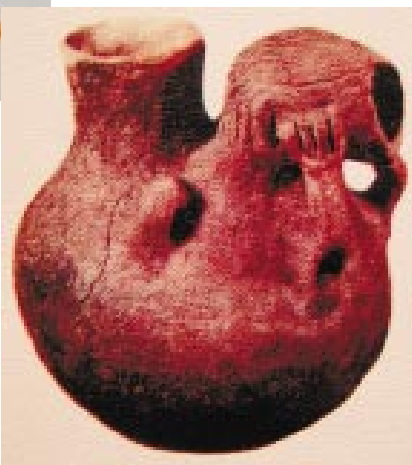
Vladimir Brilinsky

Multe prostii se pot auzi într-o viață de om. Unele ne enervează, altele ne amuză amar, iar pe lângă altele trecem fără să le băgăm în seamă. Dar ceva mai monstruos decât am auzit în emisiunea „Istoria polemică” de pe TVR Cultural, nu

mi-a fost dat să aud până acum. Nu bănuiam că o asemenea enormitate poate ieși din mintea și din gura unui reputat și respectat istoric român. Vorbind despre moștenirea pe care o are poporul român și despre identitatea sa, Neagu Djuvara, în rol de moderator de emisiuni tv spunea: „*Ca să înțelegem românul de azi trebuie să privim ultimii 400 de ani care au trecut, perioada de turcoκρατία, de epocă fanariotă, felul încet sau prea rapid cu care ne-am occidentalizat, asta e românul de astăzi și nu geto-dacul de acum 2500 de ani.*” O afirmație care lasă fără grai pe orice român cu scaun la cap. Unul din invitații în emisiune, a fost academicianul Alexandru Vulpe, un adversar pe cât de pătimăș al moștenirii geto-dacice pe atât de sărac în argumente logice și de bun simț. Mai potrivit ar fi fost ca emisiunea să poarte numele de „Istoria așa cum o vrem noi” căci de toate s-au gasit în această emisiune, numai polemică nu. De toate, însemnând abe-

rații istorice, acuze fără nici un argument logic, veritabile intervenții țâțești, însoțite din belșug de cacofonii care de care mai jenante. Premeditarea de a desfința cu orice preț moștenirea geto-dacă a făcut ca dialogurile celor doi să se învârtă de multe ori în sfera penibilului. - Nu această moștenire era de fapt ținta emisiunii, ci desfințarea cu orice preț a mișcării dacologice și a congreselor de dacologie. Principala problemă a celor doi era cum de există oameni care aruncă bani pentru organizarea congreselor de dacomanie (cum peiorativ se exprima Djuvara) și mai ales de unde au acești bani, întrebări la care reveneau obsedant de câte ori li se terminau cunoștințele despre subiectul anunțat. Premeditarea de a discreditat fără scrupule însăși

istoria geto-dacă, a făcut ca dialogurile celor doi sa se învârtă de multe ori în sfera penibilului.

Prima țintă, tâblițele de la Tărtăria și Nicolae Vlăsa a cărui descoperire a fost bațjocorită și minimalizată fără ca vreunul dintre acești adevărați detractori să aibe vreo certitudine în sprijinul afirmațiilor făcute. Ba că ele nu au fost descoperite la Tărtăria, ba că descoperirea a avut loc în anii 50 (n.r. au fost descoperite în 1961), ba că au aparținut de fapt Zsofiei Torma, ba că de fapt ele aparțin

culturii Coțofeni, ba că Vlăsa le-ar fi modificat consistența prin ardere fără martori și multe altele.

Romanizarea Daciei în numai 165 de ani, a fost un alt subiect umplut de penibil la care aflăm, din explicația dată de Neagu Djuvara că „sigur au venit foarte mulți coloniști care au populat Dacia” iar aceasta a reprezentat eradicarea șomajului la nivelul imperiului roman. Asta da argument. Și cum unul din congresele de dacologie a avut ca subiect civilizația dunăreană trebuia desfințat și acest punct. Din nou cu penibilul în față, Neagu Djuvara s-a chinuit sa demonstreze că marile civilizații nu au avut nimic în comun cu fluviile de-alungul cărora s-au constituit. Alexandru Vulpe i-a ținut isonul ignorând disprețuitor faptul că această teorie a civilizației danubiene este susținută și demonstrată de unul din marii specialiști în arheologie, italianul Marco Merlini.

Fără comentarii. Mai aflăm de la Alexandru Vulpe că moștenirea dacică practic nu există. Că pietrele de la Sarmisegetusa sunt doar temelii, care pe vremea aceea erau în pământ. Că folclorul nostru nu este unul păstrat de-alungul celor 2000 de ani ci unul de tip balcanic care nu are nimic a face cu geto-dacii. Când prof.univ.dr Dan Slușanschi atrage atenția că DOINA este un cuvânt dacic. cu mânia-i proletară cunoscută, „explodează”, la să ne mai lase în pace folcloriștii ăștia”. Aceasta a fost cireșa de pe tort. Un tort ornat cu multe cacofonii și cu fraze care de care mai ilogice și fără substanță. Un tort, pe care apar vizibile, reaua intenție, invidia, ipocrizia, trufia, și cam tot conținutul din cutia Pandorei la un loc. Fără a avea dreptul să ne pronunțăm asupra capacităților mentale ale academicianului Vulpe, așa cum dânsul a făcut-o în emisiune vorbind despre „tot felul de nebuni cu bani care falsifică istoria” putem însă să-l considerăm participant activ la falsificarea istoriei. Comparații și dumneavoastră originalul vasului neolitic „Omul care strigă” cu desenul aceluiași vas pe care Alexandru Vulpe îl prezintă în cartea sa „Dacia înainte de Dromihete” carte din care studenții învață ceea ce ar trebui să se numească adevărată istorie a poporului român. Diferența vorbește de la sine.

Istoria neștiută a românilor

NOI NU SUNTEM URMAȘII ROMEI

• Dr. Napoleon Săvescu

ORIGINEA MACEDONENILOR

(continuare din numărul trecut)

Spațiul Carpato-Dunărean, considerat leagănul vechii Europe, spațiul aryan care a dat naștere civilizației vedice, pelasgice, traci-ce, este locul de unde și-au început roirea proto-europeni, carpato-danubienii, care vor cucerii lumea. Ei, macedonienii, nu sunt nimic altceva decât una dintre ramurile acelor carpato-danubieni. Limba macedonenilor, numită astăzi de către ei aromâna, vlastică, cum îi mai spun grecii, nu este nimic altceva decât soră cu daco-româna de astăzi.

De ce oare grecii țin așa de mult să mintă și să-i considere pe macedoneni greci (?) atunci când este atât de evident că greșesc? Este păcat, iar asta poate să ne facă să credem că de fapt întregul lor „cultură“ este poate un alt furt ascuns undeva demult, în a lor „istorie“.

Este absolut de neînțeles de ce 6.000 de greci care trăiesc în România pot avea dreptul la școală și presă în limba lor, iar 800.000 de macedoneni (aromâni) ce trăiesc în Grecia nu au dreptul la reciprocitate în „prietena“ Ellada!?

De ce macedonienii din Albania, Macedonia, Bulgaria, Serbia nu au dreptul să-și vorbească limba?

Românii timoceni din imediata noastră apropiere, de pe valea Ti-

mocului, de o parte și de alta a râului, în Bulgaria și Serbia, în număr de nu mai puțin de 2 milioane, fără școli ori presă în limba română (exceptând anii 1859-1868) continuă să existe... dar pentru cât timp?

După ce am fost așa de „generoși“ să cedăm Banatul iugoslavilor, astfel încât capitala lor, Belgrad, să nu fie pe graniță... ei ne-au închis școlile române.

Culmea, bulgarii odată cu eliberarea de sub jugul otoman multisecular, pentru care la Plevna în 1877 ne-am dat sângele, în inima țării lor, în loc să ne arate mai multă prietenie, dacă nu chiar recunoștință, azi neagă existența macedonenilor.

Dar să vedem când au apărut macedonienii.

Sosirea grecilor în Peninsula Balcanică între anii 1.900 și 1.600 î.d.H., din estul Mării Caspice, în patru grupuri: aheii – blonzi, albi, cum îi descrie orbul Homer, 300-400 de ani mai târziu; dorienii care-i vor subjuga pe primii; și în sfârșit, eolienii și ionienii care-și vor găsi casa mai mult prin insulele Mării Tracice (Egee), ne vor găsi pe noi, pelasgii, „oamenii pământului“ la noi acasă. Aceștia vor disloca pe pelasgii carpato-danubieni, iar în Peninsula Balcanică îi vor împinge către nord. Prin anul 700 î.d.H., o parte dintre carpato-

danubieni (pelasgii) se vor uni în jurul regelui Perdicas I, aparent fondatorul statului Macedonean (Perdicas fiind numit și Argedaies – de pe Argeș).

Unul dintre urmașii lui, Alexandru I al Macedoniei, vrând să participe la Jocurile Olimpice, a fost respins pe motiv că era barbar, nu grec. De fapt, jocurile olimpice de atunci mai erau și o mare atracție homosexuală, mulți dintre învingători ajungând să fie învinși și sub o altă formă, mai puțin eroică și mai mult erotică.

Un alt urmaș al lui Perdicas I a fost regele macedonean Amyntas III care s-a căsătorit cu Eurydice, din tribul tracilor. Din căsătoria lor au rezultat trei băieți, unul dintre ei fiind Filip II.

Acesta s-a căsătorit cu Olimpia, fata regelui macosienilor, Neoptolomeus din Epir (traco-ilir) – după cum vedem, nici unul dintre ei nefiind de origine greacă. Ei vor avea doi copii: pe Alexandru III (supranumit Macedon) și pe Cleopatra.

Vă veți întreba de ce acest nume, Alexandru, este așa de frecvent la acești traco-pelasgi-carpato-danubieni (argeșeni).

În legendele traco-dacilor, preotesele Domnului Noptii din legendarul Kogaion i-au tăiat acestuia capul și i l-au aruncat în râul ce

curgea în apropiere. Legende elene și romane spun că Orfeu este trac și că Mainades („dansatoarele sacre“) i-au tăiat acestuia capul și i l-au aruncat apoi în râu. Tot despre el se spune că era prințul Kycon-ilor, intonim apropiat de Kogaion.

Cetatea naturală a lui Orfeu era D-Ion („A Magnificului“). Pe una dintre cele mai vechi tăblițe de lut scrise – cele de la Tărtăria, România – un inițiat în tainele Kog-a-ion-ului a desenat o cruce, în vârful căreia se află un cap. Tăblița poartă următorul text în traducere: „omul care știe tainele va merge în ceruri“ – cel puțin așa spun unii.

Ca împărat ce a fost, Domnul Noptii, Magnificul (Orfeu de mai târziu), i-au fost consacrate jertfele rituale de animale: cerb, zimbbru, bour etc.

Pe sigiliul primei capitale a Moldovei, Baia, apare un cerb cu capul tăiat, aluzie la decapitarea „Domnului Noptii“ de către preotese. Astfel, „Domnul Noptii“, lui „Ion Magnificul“ i se mai spunea și Dros Cerbul, iar în amintirea sacrificiului său a apărut teribila tradiție traco-dacă, getică, a trimiterii unui sol curat la ceruri, obicei ce s-a numit ALEXANDROS „Cel Jertfit Cerbului“ (ori „Precum Cerbul“). Așadar, numele de Alexandros, Alexandru este un nume pur pelasgic, traco-dac. Tot de atunci se pare că a rămas la daco-romani straniul dans Ciuleandra sau Șuleandra, pe care în vechime îl începeau doar preotesele Kogaion-ului, când cel ales (Alexan-Dros) era trimis în sulite respectiv la ceruri, ca să ducă zeilor mesajul pământean.

Herodot are meritul de a fi descris pentru prima oară acest obicei al barbarilor.

ALEXANDRU MACEDON, PERSONALITATE A LUMII ANTICE

Acum după ce am trecut în revistă lumea macedonilor, originea lor, originea lui Alexandru Macedon (tatăl – barbar, traco-macedonean, mama – barbară, traco-iliră) să-i vedem evoluția în istorie.

Alexandros, fiu al „barbarului“ macedonean Filip al II-lea și al traco-ilirei Olimpia, o altă barbară, s-a afirmat în istoria universală ca o figură proeminentă în plan organizator și militar, dar și ca o persoană cu gust artistic, răspândind cultura balcanică pe trei continente, conducându-și armata fără a cunoaște vreodată înfrângerea și construind un stat întins de la Dunăre la deșertul Nubiei și de la Marea Adriatică la Oceanul Indian, caracterul lui, contradictoriu și vulcanic, împletindu-se cu acela al unui tânăr pelasg, macedonean, iubitor de viață și petreceri, dar și cu duritatea caracteristică perioadei în care a trăit.

Născut în 356 î.d.H. la Pella, capitala regatului PELA-SGIC al Macedoniei, chiar în noaptea în care a luat foc vestitul templu al zeiței Artemis din Efes, el se va confrunta cu o societate condusă de legi de supraviețuire simple și barbare.

La acel timp, regii care îi considerau pe macedoneni „barbari“ își vedeau cetățile avariate și ocupate de forța penetrantă a armatelor macedonene avându-l în frunte pe Filip al II-lea. Pentru prima dată de

la sosirea lor în Peninsula Balcanică, grecii au un stăpân care-i cotopește și-i unește sub ai lui genunchi, sub staul macedonean al lui Filip al II-lea. Fiul acestuia Alexandros moștenește de la părinții lui nu numai sângele pelasgo-tracic, dar și calitățile excepționale de conducător, gânditor la care se adaugă temperamentul impulsiv aryan carpato-danubian.

În același timp, spre deosebire de tatăl său care nu s-a abținut în satisfacerea apetitului sexual în raport cu reprezentantele sexului opus, Alexandru a manifestat o oarecare reținere în relațiile aventuroase amoroase, fiind considerat în mod eronat tendențios de unii istorici ca având tendințe sexuale diferite.

Deoarece ereditatea sigură nu poate explica în întregime caracterul lui Alexandru, este bine să amintim aici și educația oferită de părinții acestuia. Ei i-au adus ca educator pe Aristotel, care la rândul său era elev al lui Platon, fiu al doctorului Nicomachus, doctorul lui Amyntas al Macedoniei.

Aristotel s-a născut la Stagira (teritoriu macedonean) și a fost macedonean după mamă și grec-macedonean după tată, fluent în limba macedoneană, dar și în cea greacă pe care și-o va îmbunătăți la școala lui Platon. La Pella revine la vârsta de 40 de ani, el fiind de fapt un apropiat al regelui Macedoniei Filip al II-lea (vezi Aulus Gellius în „Noptiile Attice“).

Filip al II-lea îl va însărcina pe Aristotel să-l învețe pe tânărul macedonean Alexandru astronomia, geografia, botanica, zoologia, medicina, cât și metafizica, poezia și bazele gândirii politice așa cum le știa el, Aristotel, atunci, de mult,

așa cum le învățase de la Platon. Pentru Alexandru, Aristotel a scris „Arta de a fi rege“, o lucrare care din nefericire nu a supraviețuit timpului (vezi N.G.L. Hammond, *The Genius of Alexander the Great*, p.6).

Astfel, la vârsta de 13 ani (343 î.d.H.) Alexandru împreună cu câțiva tineri de aceeași vârstă vor sta în sătucul Mieza pentru o perioadă de 3 ani, avându-l ca profesor pe Aristotel. Acesta va avea o influență profundă asupra viitorului tânărului Alexandros (Alesul zeilor).

În anul 340 î.d.H., la vârsta de 16 ani, Alexandru trebuie să părăsească sătucul Mieza ca să devină regent al Pellei, atunci când tatăl său, Filip al II-lea, va pleca în campania împotriva Bizanțului. La 18 ani (338 î.d.H.) Filip îi dă comanda cavaleriei macedonene în lupta decisivă de la Chaeronea. Dar numai la un an după aceste evenimente, buna relație tată-fiu ia sfârșit.

În 337 î.d.H., la reînțoarcerea de la Congresul de la Corint, Filip al II-lea se îndrăgostește de o macedoneancă – Cleopatra și o abandonează pe Olimpia. Alexandru, în semn de protest, părăsește Macedonia împreună cu mama sa, ducându-se la bunici, în Epirus, la traco-iliri... (cum de o fi devenit ea, Olimpia „grecoaică“ azi, după 2.000 de ani, numai ei „istoricii“ greci știu!).

Cu ajutorul unui oarecare Demarotus Corint se face reconcilierea tată-fiu, Alexandru reîntorcându-se la Pella. Între timp, sora lui Alexandru – Cleopatra – este dată ca soție unchiului ei, regele Alexandru al molosianilor (din Epirul traco-iliric). Filip, mergând la nun-

tă, fără a fi păzit, ca de obicei, este înjunghiat de un tânăr nobil macedonean, Pausanias, motivul fiind o revanșă personală.

Sfârșitul tragic al lui Filip a fost atribuit de către unii neînțelegerii dintre acesta și soție sa Olimpia, dar complicitatea ei la omor nu a fost dovedită niciodată, iar ideea că Alexandru ar fi fost implicat în acel complot nu poate fi nimic altceva decât o calomnie. Alexandru și-a iubit și respectat tatăl, dovadă fiind și faptul că i-a răzbutat moartea.

Alexandru „Alesul zeilor“ și-a început domnia într-un mod destul de sângeros și despot. Pe nobilul macedonean care i-a omorât tatăl îl va da pe mâinile armatei Macedoniei care, după un tratament „deosebit“, îl va crucifica.

Mai târziu, în timpul ceremoniei funerare a lui Filip, el va ordona execuția a doi frați din familia princiară Lyncestian, pe Arhabeus și Heromenes, acuzându-i că au provocat omorârea lui Filip. Dar pe al treilea frate, Alexandru Lyncestian l-a iertat, pentru că după moartea lui Filip acesta l-a salutat pe Alexandru Macedon ca rege și l-a însoțit peste tot cu respect.

În același context, să nu uităm că Darius al III-lea i-a propus lui Alexandru Lyncestian tronul Macedoniei. (Începem să ne încurcăm în acești Alexandri și să înțelegem că pentru neamul nostru carpato-danubian numele Alexandros era nu numai foarte frecvent, dar și foarte stimat și nobil, cum de altfel era și numele de Cleopatra care aparține tot neamului nostru tragic, pelasgic). Dar securitatea tronului a necesitat și alte sacrificii. Amyntas, fiul regelui pelasgic

de la care Filip a luat tronul, fiind încă în viață, a devenit un pericol pentru „micuțul“ nostru Alexandros, așa că și acesta a fost redus la tăcere împreună cu un frate vitreg al lui Alexandru, Caranus (provenit dintr-o căsătorie a lui Filip, anterioară celei cu Olimpia). Dar Alexandru și în special mama acestuia, Olimpia, nu au uitat niciodată pe marea dragoste a lui Filip, Cleopatra, nepoata lui Attalus. Așa că Alexandru a dat o fugă până în Asia și i-a omorât pe toți bărbații din acea familie, iar mama lui, Olimpia, nevrând să rămână mai prejos, o va omorî pe infanta fiică a Cleopatrei cu Filip, în brațele acesteia, forțând-o pe Cleopatra la sinucidere. Tot acest „conflict“ care a cauzat vărsare de sânge într-o măsură probail mult mai mare decât ne putem noi închipui nu a făcut decât să-i întărească siguranța tronului, fără să conteze dacă el se va afla în Persia, India sau Egipt.

Dar grecii ținută sub călcâiul „barbarilor“ macedoneni, prin așa-numitul „Tratat de la Corint“, și-au redeșteptat sentimentele de libertate și aversiune împotriva pelasgilor macedoneni. La Atena, conducătorul și sufletul mișcării de libertate de sub jugul macedonean a fost oratorul Demostene, care prin discursurile sale îi refuza lui Alexandru Macedon dreptul de rege, de a fi stăpân peste greci (Demostene a fost recunoscut în timpul său pentru puterea de convingere a discursurilor sale). Ba chiar mai mult, el onorează pe Pausanias, ucigașul lui Filip. El, Demostene, îi cheamă pe toți grecii, pe toți helenii la unitate și libertate. Etolienii decid să-l asculte și ei pe Demostene și îi rechea-

mă pe toți cei exilați de Filip, iar Ambraciotes izgonește garnizoana macedoneană. Tebanii își eliberează și ei Cadmeia. Peste tot, în Peloponeze – în Argos, Elis și Arcadia – sunt mișcări împotriva cuceritorilor macedoneni, spiritul libertății îi cuprinde pe toți până în Asia, unde Demostene îi va contacta în secret pe Parmenio și pe Attalus. Demostene, grec șiret, nu-l va uita însă nici pe regele persan, cerându-i ajutorul.

De ce toți acești greci se unesc împotriva macedonilor, cerând ajutor chiar și la perși, dacă – după cum susțin istoricii de astăzi – macedonenii erau greci?! Să nu uităm că Macedonia nu a fost niciodată teritoriu grecesc, decât după primul război balcanic, când s-a hotărât sfâșierea Macedoniei și împărțirea ei la prădători. Dar atunci, de mult, noi, macedonenii eram stăpâni nu numai ai Macedoniei, dar și ai Greciei și ai unei mari părți din Asia cuprinzând India, Persia și Egiptul. Unde ne-a dispărut azi mândria?

Auzind de incitarea la revoltă a grecilor și având probleme serioase în nordul țării, Alexandru Macedon pornește în fruntea armatei intrând în Hellas printr-un marș forțat și rapid, acest tip de acțiune continuând să-l caracterizeze de-a lungul timpului, determinarea, rapiditatea în acțiune însemnând succes. Apariția sa rapidă i-a făcut pe tessalieni să uite de dorințele de libertate și să-l proclame spontan și lingușitor „Archon” promițându-i asistența nelimitată în pedepsirea atenienilor. Alexandru se redescoperă nici mai mult nici mai puțin decât urmaș al pelasgului Achile. El, Alexandru Macedon se repede ca un fulger în fruntea

trupelor de macedoneni asupra aenian-ilor, malian-ilor, dolopian-ilor, ocupând Termophile și răspândind spaimă și supunere în fața trupelor macedonene. Într-un marș forțat, intră în Beoția răspândind teroarea asupra tebanilor care, înspăimântați, nu vor să mai audă de atenieni și de gânduri de libertate. Spre spaima atenienilor, Alexandru Macedon le dă un ultimatum: război sau recunoașterea hegemoniei macedonene. Atenienii auzind de marșurile victorioase ale tânărului rege macedonean, uită la rândul lor de „setea de libertate” și se pleacă iar în jugul macedonean, trimițând o delegație avându-l ca membru chiar pe „viteazul” luptător grec pentru libertate, Demostene. Acesta, conștient de vinovăție, evită să dea ochii cu tânărul rege macedonean. Astfel, în toamna anului 336 î.d.H., tot Peloponezul se pleacă în jugul macedonenilor, mai puțin Sparta. Acum, când la sud de Macedonia nu mai existau inamici, cu un număr crescut de soldați în trupele sale – prin completarea efectivelor cu greci din teritoriile cucerite (așa cum și romanii o vor face mai târziu) – înainte de a porni spre Asia, Alexandru caută să-și asigure securitatea granițelor nordice printr-o campanie danubiană.

CAMPANIA DANUBIANĂ

După reîntoarcerea din Corint, în iarna anului 336-335 î.d.H., în loc să-și reînceapă campania în Asia, Alexandru a dorit să-și asigure granițele nordice. Tribalii erau aparent cei care-l necăjeau cel mai mult și împreună cu aceștia și triburile tracice dintre Bal-

cani și Dunăre, care spre deosebire de greci știuseră să-și apere libertatea. După ce tatăl lui Alexandru, Filip al II-lea, a desființat temporar regatul Odrys, cucerind și toată Tracia de miazăzi, a întreprins în anul 339 î.d.H. o expediție în ținuturile Dunării de Jos, unde regele get Kothelas I-a întâmpinat cu daruri bogate și i-a dat-o pe fiica sa, Meda, de soție. (Oare cum o fi reacționat Olimpia, atunci de mult, cu firea ei impulsivă?). Acea campanie a lui Filip al II-lea a fost foarte norocoasă în special după ce macedonenii reușiseră să-i învingă și pe sciți, de la care luaseră un număr mare de prizonieri și vite.

La întoarcere, traversând munții Hemus (Balcani), oastea macedoneană a fost atacată de tracii tribali, care le-au luat toată prada și, în plus, l-au rănit grav la picior pe regele Filip al II-lea. După patru ani de la evenimentele de mai sus, îl putem descoperi pe Alexandru de mai târziu, văzând cum își prepară o campanie.

În primul rând, a trimis corăbii de luptă de la Byzantium pe Marea Letică (Marea Neagră) până prin Delta Dunării, pe Dunăre. Negustorii greci erau pentru imperiul macedonean cei mai buni informatori, spioni trimiși pe teritoriul inamic spre a-i pregăti invazia.

Ciudat este faptul că Alexandru nu îi va mai folosi pe vechii generali ai tatălui său, pe Parmenio și pe Antipater în campaniile sale, dar îi va lăsa să aibă grijă de țară, de Macedonia și de ținuturile grecești subjugate.

În primăvara anului 335 î.d.H., Alexandru pleacă de la Amfipolis mărșăluind spre (Karasu) Nestos,

ajungând la Kotca, unde I-a găsit pe tracia independenți pe înălțimile de la Lipca (Shipka) la 7.800 ft altitudine, circa 2600 de metri, care-și consolidaseră poziția înconjurând-o cu căruțe, pe care mai târziu le vor rostogoli împotriva falangelor macedonene, fără succes. Când Iipca (Shipka) a fost cucerită de macedoneni, regele tribalilor cu o parte din oamenii săi, cu neveste și copii, s-au baricadat pe o insulă a Dunării, Pacuia lui Soare.

Alexandru, în fruntea trupelor sale, s-a întors la corăbiile pătrunse pe Dunăre și a încercat să invadeze insula de pe apă, insula unde mândrul rege geto-dac Sirmos își găsisse refugiu. Dar, pentru prima și ultima dată în viața sa, Alexandru nu a reușit! Ce-i trece atunci prin minte... Cucereste de la daco-geți tot malul opus al Dunării și face o demonstrație de trupe în fața regelui Sirmos, convingându-l astfel să-i ceară prietenia.

Rățiuni logice și în special ne-logice fac ca acțiunile lui de neînțeles, misterioase, să devină un succes. Atunci când se lupta cu frații lui nordici, probabil că nu avea în minte ideea cuceririi lumii. Traversarea Dunării de către soldații macedoneni s-a făcut simplu: corturile de campanie din piele au fost umplute cu fân și papăra devenind adevărate plute pentru „notătorii“ macedoneni. Prin această metodă, primitivă, în timpul nopții, peste 1500 de cavaleriști și 4.000 de infanteriști au ajuns pe malul geto-dacic unde lanurile de grâu erau mai înalte decât cavaleria macedoneană. Surprinși de apariția năvălitorilor, geții, superiori ca număr, își vor urca femeile și copiii pe cai, retrăgându-se în

munți, lăsându-i pe macedoneni „să se bucure de victorie, singuri“. Astfel, Alexandru Macedon „Învingătorul“, neavând cu cine să se mai lupte, va trece Dunărea înapoi în aceeași zi, „mândru“ că nu a pierdut în luptă nici un soldat; dar nu și în apă, câțiva macedoneni înecându-se. Această campanie victorioasă a lui Alexandru i-a convins chiar și pe celți să-și trimită un ambasador care să-i ofere prietenia lor (prietenie care a ținut aproape 50 de ani, când celții vor invada Macedonia și Grecia).

Această campanie dunăreană a adunat 25.000 de soldați și 5.000 de cai. Dorința tânărului Alexandru a fost să izbutească acolo unde tatăl lui nu a putut. Așa că a reușit să calce dincolo de Dunăre... „pentru o zi“ cu 1.500 de cavaleriști și 4.000 de infanteriști!

După cum ne spune și N.G.L. Hammond (*The Genius of Alexander the Great*, p.35), „succesul“ său în Balcani, printre frații traci, a fost diferit de acela asupra grecilor. Aici triburile tracice au fost lăsate în pace, să se guverneze singure, menținându-se legile și obiceiurile locale. Având armata proprie, nu s-au lăsat garnizoane macedonene care să-i supravegheze ca pe greci. S-a apreciat că pentru traci a fost mai bine să-i lase să-și păstreze obiceiurile, tradițiile și respectul personal.

De ce oare Alexandru nu a fost la fel de „indulgent“ și cu grecii? Tatăl lui Alexandru, Filip, a înființat – potrivit obiceiului macedonean – orașul Filipos, unde populația traco-macedoneană împreună cu negustorii greci promovau interesele politice și economice ale imperiului macedonean. Acest oraș, Filipos, va deveni sub ocu-

pația slavo-mongoloidă (bulgară) localitatea Plovdiv, în 611 d.H. Alexandru intenționa să se reîntoarcă în Macedonia prin Peonia, pe lângă Skopje de astăzi, trecând și pe la un trib tracic al Agrianilor, lângă actuala Sofia. Regele de acolo îi era prieten bun. În acest timp, a aflat că regele Iuyriei (Albania de astăzi) Cleitus s-a revoltat împotriva-i.

Așa că, în luna august, pe o vreme foarte călduroasă, pornește într-un marș forțat (înaintând cam 32 de km pe zi) spre Erigon (Cerna) spre Cetatea Pelion, fără a ști că aceasta era deja în mâinile inamicului. Lucrurile s-au încurcat și mai rău prin sosirea unui rebel, regele taulantilor (ținut din vecinătatea Tiranei de azi). Glaucias era hotărât să-l ajute pe Cleitus în lupta sa împotriva macedonilor. În plus, vechii săi informatori l-au anunțat pe Alexandru că Autariatii (din Bosnia de azi) vor porni în luna martie a anului viitor împotriva Macedoniei. Mișcându-se foarte repede, Alexandru a sosit la Cleitus în zona Pelionului înaintea lui Glaucias.

Pe dealurile din apropiere, Cleitus a sacrificat trei băieți, trei fetițe și trei bivolițe negre, pe care le-a abandonat în mijlocul ritualului grăbindu-se să se ascundă în cetate cu trupele sale.

Sosirea lui Glaucias l-a scăpat numai temporar din mâinile macedonilor. Cetatea sa va fi incendiată, iar cei doi regi învinși.

Dacă doriți să aveți în biblioteca dumneavoastră cele două cărți **NOI NU SUNTEM URMAȘII ROMEI** de Dr. NAPOLEON SĂVESCU și **ZAMOLXIS PRIMUL LEGIUITOR AL GEȚILOR**, puteți trimite o comandă la adresa - Daniela Gridan, Piața

Victoriei nr.20, Orăștie, jud. Hunedoara sau la telefon 0254 223853, specificând adresa poștală exactă. Veți primi cărțile la adresa indicată și le veți achita prin ramburs poștal la prețul de 130.000 exemplarul, plus taxele poștale.

Dacă doriți un abonament la
DACIA MAGAZIN

Trimiteți prin mandat poștal suma de 250 000 lei pe adresa Daniela Gridan 2700 Orăștie Piața Victoriei 20. Veți primi începând cu luna următoare douăsprezece numere ale publicației noastre. Vă rugăm să specificați pe mandat adresa poștală corectă la care doriți să primiți revista.

În fiecare seara de luni de la orele 12 puteți asculta pe Radio România Actualități emisiunea Noapte Albastră al carei realizator Marian Megan va invita la rubrica deja consacrată PERSOANA ÎNTÂI. Veți putea fi în legătură directă cu New York-ul de unde doctorul Napoleon Savescu vă va aduce ultimele noutăți din lumea dacilor. Alături de domnia sa și de invitații pe care îi va avea, veți putea pătrunde în direct în această lume fascinantă a dacilor.

„AVENTURA NUMERICĂ“ LA KOGAION ?...

prof. Timote Ursu

Materialul de mai jos reprezintă unul din cele zece capitole ale extrasului provizoriu din studiul cu profil pluridisciplinar „KOGAION“, început în 1983 în cadrul Asociației Oamenilor de știință din România sub titlul „Sistemul numeric Geto-Dac“, continuat parțial în 1986 în Spania și reluat recent, în USA.

Extrasul provizoriu - pe care sper să îl pot prezenta tipărit în format-broșură, în cadrul Congresului al VI-lea de Dacologie, București, 3-5 iulie 2005, - explorează funcțiile matematice, astronomice, de calendar, de memorator-calculator, etc., depistate parțial prin analiza multîmilor numerice indicate în Marele Sanctuar Rotund. Capitolul selectat aici se referă doar la unele din funcțiile numerice probabile așa cum sunt „oferite“ acestea, acum, de una din formațiile sanctuarului, ABSIDA.

Cum toate revelatoarele sanctuare de la Dealul Grădiștei, deși construite la date diferite pe parcursul a circa trei secole, „comunică matematic“ unele cu altele (probabil prin modelări matematice realizate succesiv în cadrul unei tradiționale congregații de sacerdoți?), cercetări ulterioare - de amploare crescută - se impun de la sine.

„Extrasul“ este redactat astfel încât cititorul, înarmat doar cu un mini-calculator de buzunar și aparținând profesional oricărei specialități, fără o pregătire matematică pretențioasă, să poată parcurge fără un efort deosebit prezentarea unor date și ipoteze de lucru - cel puțin o parte a acestora - care se pretează unei asimilări mai ușoare. Aceste

Fotografie aeriană a Incintei Sacre la Sarmisegetusa Regia (copyright Timotei Ursu 1985)

date și ipoteze sunt menite să stârnească nu numai curiozitatea merituosului cititor ci - cu necesitate - participarea sa activă pentru viitoare și productive rezultate comune. O cât mai largă implicare în deslușirea acestor „taine de la Kogaion“ este, implicit, garanția unui probabil câștig important pentru istoria națională, pentru istoria științei în general și pentru cunoașterea cât mai îndreptățită, inclusiv pe plan internațional, a unui virtual obiectiv cultural-științific (dar și turistic!) de mare anvergură. Autorul acestui studiu este structural opus opiniei „conervatoare“ potrivit căreia „Sanctuarele Dacice“ (recunoscute ca atare!) sunt o formulă „primitivă“, a unor triburi mai înapoiate decât „culturile vorbărețe mediteraniene“, (culturi care, totuși, îi atribuie în mod atestat priorități cultural-

științifice superioare acestei culturi „hiperboreice“!...)

E de observat strania tendință a unor cercetători care se văd net depășiți de realitatea întrebărilor actuale - și înrobiți, dramatic, pro-proiilor lor limitări exprimate în scris cu decenii în urmă! - de a-i atribui acestei culturi „carpato-dacice“ doar manifestări primitive, „cultuale“: de închinăciune la necunoscute zeități „asimilate“ prin analogii ridicole, de utilizare a fantasticului, impresionantului sistem de sanctuare (și comunități sacerdotale) din Munții Orăștiei, doar pentru modeste „închinăciuni de cult“ (citez:, adevărate temple ale antichității dacice) și, eventual, de...varietăți estetice, (cum se exprimă, altfel un doct aparținător la această opinie, tocmai d-asa, cel care a ar putea fi factorul esențial de impulsționare a

explorării cu dimensiuni de însemnătate mondială a acestor obiective, prezentate doar drept... arheologice): pentru... „originalitatea care constă în alternanța unor simetrii cu - (presupuse!) - asimetrii...”!...

În esență, credem că acest obiectiv - pe care, preluând o sugestie antică documentară, opinăm să-l numim KOGAION, obiectiv încă insuficient „dezgropat” din pricina unei endemice lipse de fonduri, explorat arheologic doar pe circa 17% din întinderea sa reală!) - nu este, probabil, cu nimic mai puțin valoros pentru istoria științei și pentru posibila sa valorificare în circuitul cultural-turistic mondial - decât, să zicem, Stonehenge, Westbury, Chechen-Itza, Teotihuacan, Piramidele de la Ghizeh, Statuile din Insula Paștelui și alte monumente ale trecutului prezentate, sârguincios și productiv, drept... „Cele șapte (sau mai multe) Minuni ale Lumii”!...

Pentru înțelegerea acestui „extras”, precizăm că Marele Sanctuar Rotund de la Dealul Grădiștei, cel mai „spectaculos” sanctuar de pe cele două terase artificiale care marchează „Incinta Sacră” - și, (tre-când peste autodemolatoarea recunoaștere din cartea Ioan Glodariu și colectivul, „SARMIDEGE-TUSA REGIA, CAPITALA DACIEI PREROMANE”, capitolul „Arhitectura Sacră”: ... „În cadrul complexului de cetăți dacice din Munții Șureanului întâlnim (!) 18 sanctuare și anume 15 rectangulare și 3 circulare”...), acest sanctuar este o piesă esențială în cadrul mai multor tentative de interpretare numerică și calendaristică efectuate în ultimele cinci decenii; are o construcție care, nu numai că „reiterează” construcții cultural-științifice similare de pe aiurea, dar prezintă (grație atenței decolmatări și

înregistrări în rapoartele arheologice), formule numerice - formate din grupuri de „mulțimi” din piatră sau din lemn - care incită la o interpretare cu mult mai autorizată decât pentru cea a... „sacrificilor și tămăzierilor de cult”!...

Marele Sanctuar Rotund ("MSR") este structurat în trei Cercuri concentrice și o Absidă centrală (vezi figura), similar, din acest punct de vedere (și... nu numai din acest punct de vedere!..), cu celebrul sanctuar megalitic Stonehenge din Marea Britanie.

Cercul cel mai larg („exterior”, numit Cercul de Andezit A) este format din 104 blocuri de andezit de circa 0,88-0,91m., pe arcul de cerc exterior; aceste blocuri A au o „grosime” medie (pe rază) de cca.0,48-0,50 m., desenînd un diametru general de circa 29,48 - 29,55 m. (diferențele apar datorită unei ușoare, dar vizibile alunecări de teren pe porțiunea estică a MSR).

Megaliticul complex de la Stonehenge, o rudă îndepărtată a Marelui Sanctuar de la Sarmisegetusa Regia

„Lipit“ de acesta este Cercul de Andezit B, format din 30 grupe (concentrice) de câte 6 „stâlpi subțiri“ de andezit, despărțiți în cele 30 de grupe prin câte un bloc mai masiv, de asemenea din andezit. Structura sugerează o „trimitere sexagesimală“, deoarece mulțimile numerice evidente sunt 30×6 (7) și mai în interior se află Cercul C, format din „patru sferturi de cerc“ formate din stâlpi de lemn identificați ca atare pe „urma de arsură“, (sferturi de câte 20, 21, 21 și 22 stlpi, sferturi departajate prin „praguri“ din lespezi de piatră).

În mijlocul Marelui Sanctuar Rotund se află așa-numita „ABSIDĂ“, asupra funcțiilor numerice probabile ne referim mai jos. INSISTĂM asupra observației că aceste „mulțimi numerice“, înmănunchiate în Marele Sanctuar Rotund au, după toate probabilitățile, funcționalități multiple (asemenea tastelor... micului dvs. calculator de buzunar!) și că evidențierea unei probabile funcții nu epuizează valențele de calcul mai complexe în care sunt implicate: tocmai în aceasta constă valoarea de „sistem de calculator“ pe care o atribuim Marelui Sanctuar Rotund, în corelație cu Micul Sanctuar Rotund (din imediata sa vecinătate), Soarele de Andezit (o structură cu funcționalități „astronomice“ excelent puse în valoare de studiile prof. univ. Florin Stănescu) și sanctuare „patrolatere“. Atât prin „expresivități individuale“ cât și - după toate probabilitățile - prin interrelații între sanctuare construite la date diferite, din ce în ce mai „perfectionate“, toate acestea constituiau, credem, un impresionant „calculator și memorator KOGAION“, în care erau depozitate *calcule, mărimi-standard, formule, rezultate ale geometriei, trigonometriei, și cal-*

culului numeric din orizontul antic.

Absida, formația centrală de stâlpi a Marelui Sanctuar Rotund de la Dealul Grădiștei („Sarmizgetusa Regia“), este structurată în două (trei?) registre: **NORD-VEST, MEDIAN, și SUD-VEST.**

Axa acestei Abside pare menită să indice orientarea Marelui Sanctuar Rotund, formația în „potcoavă închisă“ constituind aliniamentul central, „miezul“ marelui sanctuar.

Deoarece măsurători consecutive ale orientării axei Absidei au dat rezultate diferite, variind între 294 grade VNV (măsurători AOS, 1984) și 308 grade VNV (harta Cristian Călinescu, 1979), noi măsurători de exactitate se impun prin recalcularea exactă a centrului MSR, deoarece *orientarea Absidei nu putea fi întâmplătoare* iar această funcționalitate poate deveni extrem de productivă în interpretarea corectă a nivelului cunoașterii antice.

(Notăm, în acest sens, de pildă, excepționala punere în valoare, în 1984, de către Florin Stănescu, a faptului că „coada“ -formată dintr-un număr de blocuri, descrescător ca dimensiune - a Soarelui de Andezit, indică cu o impresionantă exactitate ceea ce am numi, pentru o mai generală înțelegere, „Nordul Cosmic“; și anume într-o perioadă istorică în care acesta nu era indicat de „Steaua Polară“!...)

În ce privește orientarea axei Absidei, cunoscând faptul că axa de rotație a Pământului face un unghi față de ecliptică de 66,5 grade, aceasta sugerează o „înclinație până la valoarea de... 293,5 grade“. Să fie tocmai această valoare - cea a „orientării MSR“?! (ipoteză T.Ursu).

Judecând după probabilele sale funcționalități astronomice, (suplimentar și concomitent cu cele matematice și, desigur, cu cele culturale), MSR oferă viitoarelor cercetări numeroase alte surprize. Din păcate, la ora redactării acestui extras nu dispun încă de o măsurătoare exactă a orientării Absidei, absolut necesară pentru calcularea înclinației sanctuarului față de Ecuatorul Ceresc.

Notez că, potrivit opiniei profesorului universitar Florin Stănescu, care a operat o complexă cercetare a aplicațiilor astronomice la sanctuarele de la Dealul Grădiștei și Costești, această orientare a Absidei ar avea un caracter solstițial, indicând - pe direcția ESE - răsăritul solstițiu de iarnă al Soarelui. Am impresia însă că această concluzie, care ar presupune o direcție WNW a axei Absidei de 309 grade este de sorginte livrescă, orientându-se numai după „Harta Cristian Călinescu“ (din nefericire, demonstrată deficitară în exactitatea orientărilor, cu prilejul cercetărilor topografice militare ale Echipei de Studiu Pluridisciplinar AOS, 1984); iar importanta direcție solstițială a răsăritului de iarnă, care ar fi indicată de axa Absidei, nu a fost - din câte știu! - niciodată verificată practic, în teren, la 21 decembrie

Aceasta nu exclude însă ca această ipoteză, sprijinită și pe similitudini în alte sanctuare pe plan mondial (Veronella Alta, Stonehenge, Avebury, etc.) să primească în curând o îmbucurătoare confirmare, sub condiția unor viitoare probe de teren concludente.

În principal, ABSIDA e compusă din 34 stâlpi (foști stâlpi de lemn, carbonizați în ceea ce se crede a fi fost marele incendiu care a pus capăt Kogaionului); potrivit rapoartelor arheologice, acești stâlpi erau

identici cu cei ai Cercului C. Ceea ce se „vede“ astăzi la Marele Sanctuar Rotund este suita de stâlpi-replică, instalați sugestiv în 1979, potrivit proiectului arhitectului Cristian Călinescu.. Aliniamentul circular (Cercul C) și aliniamentul elipsoidal (Absida) sunt formate dintr-un număr egal cu cel al stâlpilor inițiali; deoarece înălțimea stâlpilor inițiali nu a putut fi identificată, formațiile-replică prezintă o înălțime variată sinusoidal. Dar diametrele stâlpilor-replică, ne asigură rapoartele arheologice, sunt riguros identice diametrului „arsurii“ stâlpilor inițiali, replicile fiind instalate exact în locașurile indicate de urmele carbonizate.

Registrelle Absidei sunt:

1. NW: „Potcoava“ - cuprinde 21 stâlpi dispuși astfel încât desenează circa 2/3 dintr-o elipsă.

2. MEDIAN: Câte 2 lespezi (praguri despărțitoare, pe cele două laturi, sugerând compartimentarea segmentelor în cel de NW și cel de SW)

3. SW: „Călcâiul“ Absidei - cuprinde 13 stâlpi dispuși astfel încât să închidă „potcoava“, în desfășurarea continuă a pieselor, 2-9-2.

(vezi figura ABSIDA)

*

În cazul că ar fi fost aici o incintă acoperită cu scop de locuire, este logic ca actualul „nivel de călcare“ să fie fost situat sub „podeaua“ edificiului; dar nu există nici un fel de urme care să ateste o asemenea presupunere. Dimpotrivă, „pragurile“ Cercului C și ale Absidei par a certifica că acesta era nivelul de călcare, ceea ce confirmă supoziția că ne aflăm într-o „incintă sacră“ (sanctuar), încercuită de cele trei cercuri concentrice, suprafață eventual acoperită (pentru protejarea de intemperii), dar nu cu

funcție de locuire, și cu acuzate similitudini, cum spuneam, în sanctuarele megalitice britanice - (vezi „potcoava de trilitoni“ din mijlocul sanctuarului Stonehenge, sau poziționări similare în alte sanctuare antice: Pozzuoli, Beijing, etc., inclusiv în alte sanctuare identificate pe teritoriul României.

După toate probabilitățile (sugerate și de numerotarea multiplă prin registre diferite: stâlpi + praguri), mulțimile numerice „indicate“ în ABSIDA MSR sunt:

$$21 + (2+2) + 13 = 34 \quad (38)$$

care puteau „lucra“ fie pentru funcții (operații) multiple în cadrul MSR, fie în interdependențe numerice în cadrul Absidei, fie în corelație complexă a pieselor Absidei cu alte numere-mulțimi din celelalte sanctuare. În acest sens trebuie menționat că numerele de bază 13, 21 și 34 se regăsesc în MSR:

13 este baza numerică a seriei din care pare a face parte numărul „brut“ al celor 104 blocuri ale Cercului A și reprezintă 1/8 din totalul de 104.

21 este prezent în două din cele patru grupe ale Cercului C și este, de asemenea, divizor al totalului de 84 stâlpi ai aceluși cerc.

34 este dublul numărului „esențial“ de la Kogaion, „17“ (în capitolul dedicat Cercului exterior A, se argumentează de ce am estimat că „modulul dac“, (numit convențional y, apreciat după un mare număr de comparații statistice și cu o dimensiune echivalentă de 1,734 m), se cuprinde de șaptesprezece ori în Diametrul Exterior al Cercului format de cele 104 blocuri de andezit).

Pe de altă parte, dacă luăm în considerare cele 4 piese ale celor două praguri, nu putem trece cu vederea faptul că:

$$21 - 4 = 17 \text{ iar } 13 + 4 = 17 (!).$$

O serie de alte combinații numerice „produc“ numere semnificative.

Ex: $(21 - 4) \times (13 - 4) = 153$, iar 153 este... suma primelor 17 numere.

Iar raportul dintre 153 și lungimea în „y“ (probabilul modul de lungime dacic) a unui bloc al Cercului A:

$153 : 0,51333333...y = 298,052... \text{ este... aproape exact (99,95\%)} \text{ raportul turtirii la Poli a Pământului, stabilit pentru elipsoidul biaxial în urmă cu două decenii prin măsurători topometrice prin sateliți:}$

a-b : a = 1 / 298,2 (a fiind lungimea razei Ecuatoriale și b lungimea razei Polare)

Merită menționat faptul că acest raport a fost estimat, prin „măsurători moderne“, în secolul al XX-lea ((1904 -1967), cu variații mult mai mari: 1 / 298,4 (Helmert, 1904); 1 / 297 (Hayford, 1909); 1 / 298,3 (Krasovski, 1942), 1/298,247 (1967)

Vom vedea, în alte capitole ale studiului, că mulțimile Absidei au un rol matematic bine determinat, elecvent și în participarea la operații complexe, în corelație cu celelalte mulțimi, de pildă în ceea ce credem a fi mărimea suspect de apropiată de CICLUL METONIAN, obținută printr-o tipică „alternare pitagoreică“ a totalului pieselor MSR, sau în confirmarea mării „38 000“, mărime esențială în configurarea „Anului Tropic Dacic“ (cu dimensiunea modelată prin calcul sugerat de mulțimile din MSR, de 365, 2441369 zile).

ABSIDA și „Numărul de Aur F”

Dacă luăm în considerare, numeric, numai stâlpii - (în ideea că funcția pragurilor era aceea de a-i despărți vizibil în două registre: 21 și 13), atunci oferta este de trei mulțimi distincte:

21 ; 13 ; 34

or, acestea reprezintă termeni consecutivi ai seriei numerice cunoscută drept „șirul lui Fibonacci”. Termenii acestei serii numerice conduc - și vom vedea cum - înspre depozitarea mărimii constante denumite „Numărului de Aur, F”, cu valoarea de „1,618033989...”

După cum se știe, acest celebru „Număr de Aur” (aplicat încă în arhitectura și arta antică și păstrat drept „secret profesional” până târziu, în Evul Mediu), era corelat, încă din timpul redactării „Elementelor” lui Euclid, cu raportul numit „Secțiunea de Aur”.

Valoarea acestei „Secțiuni de Aur” este de 0,618033989... din mărimea 1.

Din punct de vedere matematic expresia acestui număr este:

$$-1 + \text{RADICAL din } 5 = 0,6180339888... \\ 2$$

Acest raport, al cărui „model” apare frecvent în natură (de pildă în deschiderea spiralei melcilor de mare, în aranjamentul semințelor în „căpița” de floarea-soarelui sau chiar în... seria de înmulțire a iepurilor (acesta fiind chiar punctul de pornire al cercetării matematicianului medieval din sec. XIII, Fibonacci, care a pus în circulație seria numerică ce îi poartă numele!) este o proporție identificată, deloc întâmplător, în sculptura și arhitectura atribuite lui Phidias și în alte opere celebre ale Antichității) dar și în „di-

siuni secrete” din construcția catedralelor gotice medievale, în dimensiunile „ideale” atribuite de Leonardo da Vinci corpului uman și până la importante opere contemporane de artă modernă.

Raportul:

$$1 : 0,618033989... = „1,61803399...”$$

are drept rezultat un număr cu „particularități ciudate” (de pildă, numărul prezintă aceleași zecimale în „baza” de 0,618033989..., în numărul F propriuzis: 1,618033989.... și în pătratul acestui număr: 2,618033989...).

Matematic, numărul „de aur F”, direct relaționat „triunghiului de aur” (dreptunghic, cu cele două catete având valoarea de 1 respectiv 2) a fost clasificat între „constante” (numere speciale).

Fibonacci a calculat (sau a „preluat” dintr-o sursă care ne rămâne necunoscută?) seria numerică în care fiecare nou termen în ordine crescătoare - începând cu 2 - este suma celor doi termeni anteriori:

1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55... Etc.

Așadar:

$$1+1=2; 2+1=3; 3+2=5; 5+3=8... \text{ Etc. (} a+b=c)$$

În această serie, raportul C / B tinde treptat înspre un „cât mai perfect număr F”: dacă ...5:3= 1,6666... ...13:8= 1,625, iar 21:13= 1,615384615, se remarcă ușor că cele trei mulțimi 13-21-34 ale Absidei se auto-identifică drept termeni succesivi în șirul lui Fibonacci (și am atras atenția asupra acestui lucru încă din anul 1983, cu prilejul primei comunicări AOS, la București, privind „Sistemul numeric Geto-Dac”).

Efectuând operațiile de rigoare (21: 13 = 1,615384615 și 34:21 =

1,619047619 obținem două valori a căror medie înseamnă 1.617216117..., valoare foarte apropiată de „1,618” cât este valoarea tradițional utilizată în Evul Mediu și preluată ca atare în artele plastice moderne.

Crezând că am găsit, cu o infimă aproximație, secretul încifrării numărului F în Absida MSR, am vehiculat atunci, ca atare, această mărimă; că, adică, prin indicarea a trei termeni consecutivi ai „șirului lui Fibonacci”, Absida propune o medie ... Abia recent, încurajat de depistarea progresivă în sanctuarele de la Kogaion a altor mărimi semnificative de o uimitoare acuratețe matematică, am procedat la cercetarea - inclusiv a Absidei - mai departe, constatând rezultatul neașteptat al următoarei ipoteze:

IPOTEZA: Indicând prin termenii succesivi din (viitorul !) șir Fibonacci, 13 și 21, un „raport productiv”, elocvent în sensul cercetat, nu cumva creatorii acestui presupus memorator matematic au adăugat „34” destinându-i o funcție indicativă superioară celei de simplu termen consecutiv angajat pentru satisfacerea unei medii convenabile?

RĂSPUNS: Numerotând „raporturile” începând cu primul (3:2), observăm că raportul „21:13” este al 5-lea. Ei bine, chiar dacă începând cu al... 21-lea raport - adică 46368: 28657 - cifra obținută este impresionantă (= **1,618033988**), abia al... **34-lea raport (24 157 817 : 14 930 352) ne indică o valoare CVASI-PERFECTĂ:**

$$F = 1, 61803398874... \text{ (iar zecimalele continuă!)}$$

Este evident că acestei valori nu i se poate atribui o valoare practi-

că, „tehnologică”. Dar, dacă există o sămânță de adevăr în sugestiile transmise de izvoarele antice, potrivit cărora „învățătura lui Zamolxe” are o afirmată tangență cu pitagoreismul, (vezi celebrul citat, în acest sens, din Herodot), iar că „Deceneu cel știutor în toate tainele”, după ce a colindat prin lumea Antichității, a transformat în pricepuți sacerdoți pe unii supuși ai lui Burebista (cf. Iordanes) - și dacă se va putea pune semnul egalității între legendarul Kogaion și uimitoarele sanctuare de la Dealul Grădiștei, atunci asemenea „exerciții matematice” nu vor mai stârni zâmbete neîncrezătoare pe chipul celor care cred că, privind în urmă, priivesc... în jos!..

Concluzie provizorie

Multitudinea și complexitatea funcțiilor matematice și, cu siguranță, astronomice, oferite de sanctuarele de pe terasele artificiale de la Dealul Grădiștei, probabilul KOGAION - (așezare antică botezată impropriu, nejustificat și abuziv, după părerea tot mai multor cercetători, drept: „Sarmizegetusa Regia! Capitală a Daciei Preromane“!..), ca și cele din vecinătățile imediate - ar trebui nu numai să dea de gândit, ci să determine o reluare viguroasă a cercetărilor pluridisciplinare la fața locului.

Cercetarea arheologică a pus în evidență, până acum, numai în Munții Șureanului (vezi Ioan Glodariu et al., „SARMIZEGETUSA REGIA”, Deva 1996, pg. 225) optsprezece sanctuare. Este imperios necesară, la nivelul unei coordonări din partea Ministerului Culturii și Cultelor, a Institutului Cultural Român (și nu în ultimul rând din partea Ministerului Turismului) o finanțare substanțială, atât pentru aceste cer-

cetări cât și pentru continuarea săpăturilor arheologice, aproape blocate - de mai bine de două decenii - printr-o continuă (și anulativă) lipsă a mijloacelor financiare minime, necesare lucrărilor arheologice de amploare. De circa trei decenii o bună parte a unor excelenți arheologi români, care și-au dedicat viața și munca „scoaterii la lumină” a acestui uriaș complex dacic, cultural, științific și social, (complex care ar putea aduce date de inestimabilă productivitate, nu numai pentru istoria științei și istoria națională dar, concomitent, pentru transformarea „Kogaionului” într-una din marile atracții ale turismului mondial!), aflăm că este cvasi-exilată în încremenirea muzeelor, în răsfoirea rapoartelor arheologice vechi de decenii, în... rășchiera pământului pe ici, pe colo, și într-un veritabil complex de inferioritate, tot mai invidios pe cercetările pluridisciplinare care, cred unii în mod absurd, „încalcă un domeniu aparținând doar arheologului”.

Astfel, lipsiți de mijloace materiale corespondente, apte să conducă la o largă desfășurare de forțe, inclusiv la o logică colaborare, lipsită de prejudecăți și resentimente, cu studiile pluridisciplinare, acum - în loc să se afle activi 7-8 luni pe an în teren, de pildă la săparea și relevarea exhaustivă a celor peste 100 terase artificiale de la Dealul Grădiștei, încă neexplorate(!) - unii dintre cei mai de seamă cunoscători ai inventarului arheologic românesc se închid în găoacea unui conservatorism obtuz, care neagă din plecare evidențele, chiar atunci când acestea sunt propuse, civilizate, ca ipoteze de lucru. Iată, de pildă, care este mesajul adresat cititorilor (chiar în lucrarea citată mai sus, la pagina 228, o lucrare de „populari-

zare” a obiectivelor arheologice din Munții Orăștiei): „În cazul de față, avem de-a face, contrar tuturor opiniilor menționate (autorul se referă la tentativele de identificare a unui calendar al dacilor, n.n.), cu edificii de cult, a căror originalitate este pregnant ilustrată de sistemul și de tipologia constructivă, cu lăcașuri unde erau adorate divinitățile, unde le erau aduse ofrande... (...) Monumentele sacre sunt originale prin modul în care, în arhitectura lor, simetriile alternează cu asimetriile, prin strădaniile pentru realizarea unor proporții armonioase (sic!)” și... - cu excepția Soarelui de Andezit, căruia Florin Stănescu a reușit să-i stabilească certe funcționalități astronomice respectiv a capitolului final din aceeași carte, datorat aceluiași productiv Floirin Stănescu, - NIMIC ALTCEVA...

Dacă o atare atitudine defensivă, timorată și reductivă, din partea unor (din fericire puțini!) arheologi și istorici profesioniști - în pregătirea școlară de bază a cărora de cele mai multe ori lecțiile de matematică și astronomie sunt amintiri vecine cu coșmarul! - poate fi înțeleasă potrivit cauzelor amintite mai sus, factorii de decizie din cultura națională și din promovarea acesteia în Lumea Mare, promovare cu importante reversuri de câștig moral și material, ar trebui să acționeze rapid și eficient pentru impulsționarea cercetării complexe, pluridisciplinare.

În acest tip complex de cercetare, arheologiei îi revine un loc de prim plan și conservativ-expozitiv; dar nici pe departe unul exclusiv și mai ales, exclusivist!..

Pentru că, în acest proces, sunt în joc reale interese naționale.

•

O CRONICĂ A POPORULUI DAC PE PLĂCUȚE DE PLUMB

Despre originea și istoria plăcuțelor de plumb se știu prea puține lucruri. În cel mai bun caz există controverse susținute de diferiți istorici care le-au dat atenție de-alungul timpului. Până la aflarea adevărului legat de aceste plăcuțe, traducerea, interpretarea sau tălmăcirea lor este un lucru care interesează mai mult. În premieră inginerul Dan Romalo, după o muncă asiduă de zeci de ani, publică un volum intitulat *Cronică Apocrifă pe plăci de plumb*, apărut la editura Arvin Press în 2003, volum în care prezintă traducerea plăcuțelor odată cu clasificarea acestora. În luna mai 2004 la Academia Română, Drd. Aurora Petan susține o comunicare publică în care face o istorie a plăcuțelor, anunțând începerea unui studiu sistematic aplecat asupra acestora. La congresul de dacologie din luna iunie, reputatul lingvist Adrian Bucurescu, autor printre altele a volumelor „Dacia Secretă” și „Dacia Magică” prezintă în plenul lucrărilor traducerea a două dintre aceste plăcuțe. Continuând cu consecvență, în acest număr Dacia Magazin publică traducerea unei noi plăcuțe, care la ora actuală există și este făcută public.

DACIA MAGAZIN

TRIPTICUL

Adrian Bucurescu

I. La Zeratam

ZERATAM TOMGEA MOSOETE REIO OPAH
SYO. DIEN TRO SUM HUM PATRYDO MOESIO
O(I)M CHE SOAE SOSO D(I)NCEO HA POPE SE
CEMCEA EM SONOE ETOCO. POLOAMI VOXO
GEIE AENHY OY ZIMLO MI TROXE. MOLE
FAME HOMU GOMEROE.

Traducerea:

La Zeratam, odată, frumoși tineri s-au strâns să se vadă. S-au rugat trei dintre pământeni cei putrezi să mai rămână la cei șase, dorind ca pe Cel Divin să-l taie în somn, în iatac. Au ținut sfat ca pe Înger în pământ să mi-l tragă. Cu milă familia pe Domnul L-a înmormântat.

Lexic:

ZE-RATAM – „la Zeratam; la Sărățeni”. Variantă pentru **So Ratoin** „Cei Luminoși; Cei Luminați”, unul dintre numele cetății unde S-au născut Apollon și Artemis.

TOMGEA – „odată”. Cf. rom. **atunci**.

MOSOETE – „frumoși”. Cf. arom. **mușat** „frumos”; rom. **mușețel; Mușat**.

REIO – „tineri; luptători”. Cf. alb. **i ri** „tânăr”; rom. **rău**.

OPAH – „s-au strâns”. Cf. rom. **a apuca; obiceii**.

SYO – „să se vadă”. Cf. alb. **sy** „ochi”.

DIEN – „s-au rugat”. Cf. rom. **denie; doină**.

TRO – „trei”.

SUM – „dintre; peste”. Cf. alb. **shumë** „mult; foarte”.

HUM – „pământeni; oameni“. Cf. rom. **humă**; **om**.
PATRYDO – „putrezi“.
MOESIO – „să rămână“. Cf. rom. **mas**; **musai**.
INCHE – „mai“. Cf. rom. **încă**.
SOAE SOSO – „la cei șase“.
D(I)NCEO – „dorind“. Cf. rom. **a tânji**.
HA POPE – „ca pe Cel Divin“. Cf. rom. **popă**.
SE CEMCEA – „să-L taie“. Cf. rom. **ciung**.
EM SONOE – „în somn“.
ETOCO – „în iatac“.

POLOAMI – „au ținut; susținând“. Cf. rom. **balama**.
VOXO – „sfăt; vorbe“. Cf. lat. **vox** „voce; glas“.
GEIE AENHY – „ca pe înger“.
OY ZIMLO – „în pământ“. Cf. rus. **zemlia** „pământ“;
ZEMELO – zeița Pământului la Traco-Phrygieni.
MI TROXE – „să mi(-L) tragă“.
MOLE – „cu milă“. Cf. alb. **mall** „dor; nostalgie“.
FAME – „familia“.
HOMU – „pe domnul; stăpânul; omul“.
GOMEROE – „au îngropat; ascuns“. Cf. rom. **comoară**; **cămară**; **chimir**.

II. Prevestirea

TRAM SI EON AHNE A SARMYGETUSO CVOI
CEOYRYNO FETEU GEO CRISA A NOE PEONI
VE MOAM DOS YE TOMZA RO DACEO.

Traducerea:

A prevestit Acel Zeu Strălucit că Sarmizegetusa cu fețele întunecate se va bate și că ai noștri luptători vor muri pierind ca domnul cel mare al Daciei.

Lexic:

TRAM – „a prevestir; a prevăzut; a visat“. Cf. engl. **dream** „vis“.

SI EON – „acel zeu“. Cf. alb. **hyjni** „divinitate; zeu“.
AHNE – „strălucitor“. Cf. lat. **ignis** „foc; lumina stelor“.

A SARMYGETUSO – „că Sarmizegetusa“.

CVOI CEOYRYNO – „cu întunecate“. Cf. rom. **a cerni**; **cerneală**; **cioară**.

FETEU – „fețe“.

GEO CRISA – „se va bate; se va înfrunta“. Cf. lat. **crisis** „criză“.

A NOE – „și că ai noștri; noi“.

PEONI – „luptători“. Cf. rus. **voina** „război“; rom. **voinic**.

VE MOAM – „vor muri; vor încremeni; vor amuți“. Cf. rom. **momâie**.

DOS YE – „pierind“. Cf. rom. **duș**.

DIEU – „cu domnul“. Cf. lat. **deus** „zeu; divinitate“.

TOMZA – „cel mare“. Cf. lat. **densus** „des; plin de“.

RO DACEO – „al Daciei“.

III. Întorcerea lui Zalmoxis

CAPO SEOE MAUGUE E MAIONO GE MESO
NOSE TYEO ENE OZO HA VETE LO FIET SEN
GHE CEAM. SOON XA SENTO E HILEO AM
IMYG ROMANE OGOE TARO. ACEM DUSE E
OM MOVIGATO, NOS UMSE SERO PUVO ZA-
MOLXIU.

Traducerea:

Domnul Magnific ca mâine va poposi pe pământul nostru ca să audă și să vadă cea au făcut Fiii Luminei. Vestea că Divinul a venit la prieteni pe Români îi va alina foarte. Marele Conducător spre oameni va pluti. Noi iar vom fi în grația lui Zalmoxis.

Lexic:

CAPO – „domnul; cap; căpetenie“.

SEOE MAUGUE – „cel (foarte) mare“. Cf. rom. **magaoie**.

E MAIONO – „ca mâine“.

GE MESO – „va poposi“. Cf. rom. **mas**.

NOSE – „pe al nostru“. Cf. lat. **nos** „noi; rus. **naș** „al nostru“.

TYEO – „pământ“. Cf. alb. **dhe** „pământ“.

ENE OZO – „ca să audă“.

HA VETE – „și să vadă“.

LO FIET – „ce au făcut“. Cf. lat. **fiat** „fie“.

SEN – „fiii“. Cf. engl. **son** „fiu“.

GHE CEAM – „luminii“. Cf. rom. **geam**.

SOON – „vestea“. Cf. rom. **a suna**.

XA SENTO – „că divinul“. Cf. rom. **sânt** (subst).

E HILEO – „a venit; e venit; a călătorit“. Cf. rom. **cale**.

AM IMYG – „la prieteni“. Cf. lat. **amicus**; alb. **mik** „prieteni“.

ROMANE – „pe Români“.

OGOE – „îi va alina“. Cf. rom. **a ogoi**.

TARO – „foarte“.

ACEM – „marele; majestuos“. Cf. rus. **oceni** „foarte“.

DUSE – „conducător“. Cf. lat. **dux** „conducător“.

E OM – „spre oameni“.

MOVIGATO – „va pluti“. Cf. lat. **navigo** „a naviga; a înota“.

NOS – „noi; ai noștri“.

UMSE – „iar“, Cf. rom. **însă**.

SERO – „vom fi“. Cf. it. **sera** „va fi“.

PUVO – „în grația; în mila“. Cf. lat. **faveo** „a favoriza; a fi favorabil“.

ZAMOLXIU – „lui Zalmoxis“.

Motto: „**Fiii lui Dumnezeu au văzut că femeile oamenilor erau frumoase; și din toate și-au luat de neveste pe acelea pe care le-au ales... Uriașii erau pe pământ pe vremea aceea și chiar și după ce s-au împreunat fiii lui Dumnezeu cu fetele oamenilor...**”

Eugen Evu (Genesa 6-2,4)

URIAȘI DIN TRANSILVANIA...

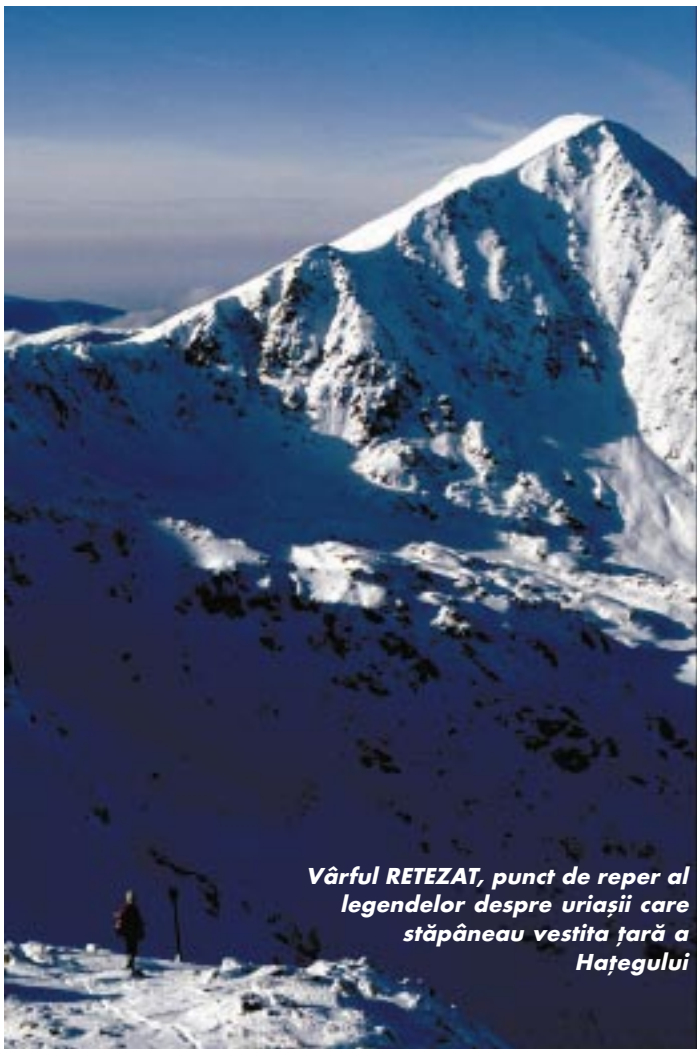
In memoriam Densușianu

Eugen Evu

Spațiul muntos transilvan din sacra incintă naturală din care cel dintâi au răsărit, după sfetnicie celestă, cetatea sanctuarică Sarmizegetusa Regia și apoi ocupații ginte străine Ulpia, cu pe nedrept veneratul Traianus, vremelnice și zadarnice I-au fost zidite replică-n amonte, pe Strei, este unul dintre centrele planetare ale unei energii incognoscibile, manifeste în legea divinului, iar hermeneutica sacrului pulsează în el și în cei care aici se nasc, ca o memorie stranie, transcendentă, un flux și reflux ca respirație a dimensiunii superioare, care se contopește pe măsura aleșilor ei, cu simțire dornică și rodnică a celor chemați. Cel ce cântă, ori cel ce stihuește, cel ce drumește căutându-și originea după simțul indestructibil care vibrează în câmpul geo-magnetic, interferând armonios, în fericite cazuri, cu cel propriu, bio-magnetic, ori unde s-ar duce, rămâne acasă, bănuim că nici moartea nu-l răzlețește din datul, rostul și orânduiala nașterii lui.

Strania vocabulă UR

Sunt pline legende de uriași, perindate prin milenii, iar munții, catedrale, împădurite-n aura misterioasă a unei memorii străvechi, sunt arhivele cele mai păstrătoare

Vârful RETEZAT, punct de reper al legendelor despre uriașii care stăpâneau vestita țară a Hațegului

din illo tempora. În Scriptură, dar și în documente străvechi, unele dinadins ocultate (vezi Cartea lui Enoh sau „Miturile esențiale“ de Victor Kerback etc.) – există tulburătoarea, cu atât mai mult azi, pentru omul zbururilor interstelare, mărturie a celui ce este considerat întâiul astrofizician al lumii, despre Fiii Cerului, care s-au căsătorit și au avut copii cu femeile oamenilor. (Genesa, 6-1). Referințe la acei fii, considerați fructe ale păcatului fraternizării genetice, pare-se incompatibile, abundă în miturile străvechi. Pedepșa a fost distrugerea uriașilor, iar îngerii așa-zii Veghetori, care, sub legământ rebel, au fraternizat cu oamenii vremii, fiindu-le Civilizatori, au fost și ei exilați undeva-n necunoscut. Enoh sugerează cumva că „în vremurile din urmă, energiile uriașilor ar fi ceea ce noi numim azi forțele dezlanțuite ale naturii, seismele, dezechilibrul climatic, urgiile... Un nume de înger revine parcă, în vocabula componentă a lexiconului nostru onomastic post-babilonic universal, anume URIEL.

Ur-iași, URzeală, URmași, URlet, URs, URoburos, URicani, URbis, URsitoare, aURă, bURNiță, URzică, URali, urale (ura!), URcuș, URători, B-UR-EBISTA (?), URă, URât, URече, URagan, URâtanie, URdiniș, URangu-tan, URuguaz, URoi, URuială, URaniu (c), URuma, UR și URușim, (primele orașe din Sumer), și așa mai departe, incredibil de multe și semănate în limbajele lumii. Ciudată e frecvența specială înțelesurilor acestor cuvinte, nuanțând parcă ceva îndepărtat și străin, imemorial și cu un fior semantic aparte. Există și vocabula aparent

înrudită, OR, de asemeni foarte frecventă. Etimologia lui UR sau OR abundă incredibil și în spațiul românesc, îndeosebi cel munte-nesc, mai ales în toponimice și onomastice rurale, conservatoare prin tradiție. Înțelesurile originale parcă tresar sub Urzeala unei vraje ancestrale, iar legende, mai ales cele cu și despre Uriași, amintesc mereu de acei hibrizi. Alte culturi îi numesc și altfel, titani, cicloni, giganți, iar literatura cultă a preluat „mitul“ în celebre cărți ca ceea a lui Gulliver, Goliat ș.a.m.d.

Faptul că la NOI este frecvent numele de URIAȘ cât și faptul că eposul arhaic îi descrie, în general, cu bunăvoință, chiar cu duioșie, este și el tulburător. Munții le-au fost probabil refugiul în calea URgiei dezlanțuite de entitățile menite a le pedepsi cutezanța? Nu mai departe decât URICANII jieni, avem cea mai ciudată legendă care pare a face aluzie la chiar Muntele Sacru predacic și dacic: Kogaion(on), după expresie greacă, scrierea ce era demult „engleză“ vremii post-olimpice.

Desigur, și alți munți, în Banat sau Prahova, bunăoară, își revendică, legendar sau deductiv științific, rostul de munte sacru. În munți sacri, ca și în culturi străvechi, au fost mai mulți, nu unici, pentru fiecare neam, ori comunități tribale.

Muntele Oslea din Valea Jiului, spune legenda, era locul unde „sălășluia sau cobora divinitatea“. Acolo doar Marii Preoți, se spune, aveau acces. Zalmoxix (după alții Zamolxex), poate însemna ZEUL-MOȘ, adică ceea ce ar însemna Dumne-zeu, Domini Deu, Tatăl zeilor.

Legendele din ținutul actual al

Hunedoarei abundă cel puțin suspect de evocarea uriașilor, poate a celui URIEL. (Apocrifele referitoare la comandoul de îngeri veghetori care au fraternizat în illo tempore cu oamenii, însă, îl disting printre cei ce au refuzat să „cadă“ din misiunea lor dată de la superiori, fiind aliat cu Gabriel și Mihail... Un pasaj foarte ciudat al lui Enoh, relatează că înșiși ei, cei ce s-au disociat de gestul camarazilor lor celești, auzind ordinul necruțător căruia Enoh îi este mesager uman, au fost revoltați de intransigența ordinului, plini de compasiune și groază, dar apoi s-au conformat. Ciudat este, în relatare, un anume comportament ce amintește de stilul militar, de o disciplină aspră, impusă sacrosanctă.

Dar să revenim la ciudata vocabulă UR, fie că ea vine de la URIEL (unii îl consideră, mai nou, un mare astronom și arhitect, întemeietor de religii arhaice, în spațiul european)... ori de la uriașii mutanți, hibrizi între femeile umane și îngerii căzuți, fiii cerului, evocați și de Vechiul Testament, însă evident cenzurați ca pasaje mai ample, la conciliul catolic din anii 300...

În Munții Retezat, legenda vârfului ascuțit și retezat atribuie acest aspect bizar uriașilor care, spune legenda, conviețuiau pe-atunci cu oamenii (locului).

Nu departe, vârful pretins a fost parte din muntele mare, dealul cetății Subcetate este atribuit tot unui conflict urieșesc.

Apar elemente bizare, poate aluzii la decăderea acelor uriași, conform Bibliei, în canabilism, numele lor în zonă fiind acela de căpcauni (alteori zmei). Erau devianți, lacomi, degeneraseră, distrugeau

tot ceea ce produceau oamenii. Să fi fost ei în perioada unei estinckții, consecința ordinului suspus.

Dar apar frecvent și femeii și fete uriașe, familii de uriași, așa cum regăsim multe legende în Lunca Streiului (satele Vâlcele Bune, Gânțağa), sau în estuarul spre Mureș al Sargeției, satele aferente uluitorului deal UROI. Am urcat recent frontal, abrupt, dealul. Tineri simerieni practică de aici sportul zborului cu parapanta, sfidând vulturii și corbii longevivi...

Ce privește neasemuită de sus. Superioară chiar celei de pe apropiata cetate a Devei, de care se spune că pe vremea URIAȘILOR, predacă, apoi dăcică, se unea pe sub pământ prin galerii uriașe, cu dealul uriașilor, UROI. Fete de uriaș trăiau acolo, pășteau vite, oi, aveau ocupații paralele umane.

Auziți sintagme, pe gura bătrânilor: „au fost pe-aici doi uriași“; „în munți o familie de uriași“; „doi frați uriași“; „Cerban se însurase cu fata unor zmei“ (!); „aveau cetăți pe vârfuri, nu ajungeai la ei“; „Sătenii le-au cerut ajutor zmeilor“ (la o năvălire barbară); „Zmeii au călcat înțelegera“; „Ei făceau ce noi numim urdă“; „zeii erau înțelepți“; „Piatra adusă din altă lume“; „ZMEU să fie o formă deviată de la ZEU?“...

...,un uriaș căruia oamenii îi spuneau Vâlcan“; „Îi spuneau Bala (Baal? n), o dihanie mare și puternică“; „Uriașii răpeau fete“ (vezi Genesa... n); „Crăpătura a fost făcută de fierăstrăul unui uriaș“; „urieșii colindau pădurile“; „Legenda zărândeana a Dealului Fetei evocă „vremea zmeilor (zeilor?) care furau fete să le facă mirese“...

Uriașelor li se mai spunea uneori și zâne. Dealul Uroiului prilejuie legende care vorbesc despre „trei zâne frumoase“, vecine, care avură unele conflicte, provocând dislocări de munți (Oroi și Deva). „Pe vremea când urieșii erau pe pământ“; „(iarăși) familie de uriași, cutreierând împrejurimile pentru ale traiului“; „I-au învățat pe oameni să croiască drum“; „Acești uriași aveau chip asemănător cu al oamenilor, doar că în loc de doi ochi, ei aveau unul așezat deasupra de nas, unul mare și butucănos“ (n.n. poate o excepție, referire la ciclopi, cu eventuala confuzie a „ochiului“, eventual lanternă/lampă minerească? Dar și vreo mutație genetică, urmare a incompatibilității genimice om-înger veghetor căzut? n.).

Astfel de referiri sunt cu duimul și m-am referit doar la zona pe care o cunosc, încă din copilărie, mai îndeaproape.

Ca un obsedant fir de legătură magică, mitosul arhaic, continuat din generație în generație, pare a disimula un străvechi semnal, un adevăr care miezuie, dincolo de aura legendară. Câteva milenii ne-am rupt de timpul în care zeii, îngerii căzuți, urmașii coabitării cu oamenii, uriașii, poate ultimii descendenți în esticție treptată, scăpați de urgența Popoului, de condamnarea la pieire, iar urzeala legendelor încă se țese, pentru noi, cei moderni, putând avea alte și alte înțelesuri. Este necesară o decodificare cu mijloacele științei, astfel având surprize revelatorii pe măsura vremii noastre.

Iată și câteva nume toponimice de unde am reținut sus-citatele referiri: Munții Parâng, Ostrov și Densuș, Hațeg, Retezat, Zona Pă-

durenilor – Rusca, Lunca Streiului, în amonte la Călan, Orlea, Clopotiva, Straja, Ohaba Ponor, Băiești, Cozla, Zam, Herepeia, Cio-clovina-Chitid, Vâlcele Bune, Bretea, Ludești, Brâznic, Zărând...

Locuri și semne care, pentru mine, sunt deopotrivă viile sanctuare ale poeziei.

URIAȘUL

Se reumple de memorie străveche

În melc de ureche

Omul scufundat întru sine

La netezite morminte-n ruine

Au, suflete-n răstimpuri străin!

Înflorit pe răbojul de spin

Descântat și de leac nesupus

La vraja din sus, mai presus.

Alinat din alean; inversată

Hartă a cerului în mine-ngropată

Sub celest azimut, nelumit;

Uriașul răstriștii împădurit

Răzlețit să se roage-n viroage

Melițat la pârlouge

Uriașul, Uroiul, al lui Uruma,

Drumețul din Paideuma

De-mi înfrigură straniu vederea

Răsucită-n apocrif cu geloasă muierea

Răpită-n milenii de înger căzut—Fiii Cerului cum s-au răzvrătit la-nceput

pe lumeni de alun radiestezi

zăvelc

în ureche siefie, de melc

din uriaș cu două părți divine

Zăbrelit în mine.

Zgreabănă, geme și plânge

Cu glas omenesc și de sânge.

Și uite, memoria străbunilor ninge!

GAZETA de SUD

COTIDIAN AL OLTENILOR DE PRETUTINDENI

**Ziar de informație,
evenimente,
anchete,
sport,
mare și mică publicitate**

**Redacția în Craiova, cod.200420,
str. Câmpia Islaz nr.97A**

Tel: +40 0251-413 100; +40 0251-413 200

Fax: +40 0251-410565

e-mail: office@gds.ro, www.gds.ro

România

CONTROVERSE ASUPRA UNOR PROBLEME DE LINGVISTICĂ

Mioara Călușiță-Alecu

2. Toponime vechi

După ultima glaciațiune Würm, actualul teritoriu al României a oferit condiții prielnice vieții. Oameni de știință ca Teohari Antonescu (1), Nicolae Densușianu (7), Nicolae Miulescu (9), Marija Gimbutas (8) au argumentat că teritoriul Daciei a aparținut vechii vetre a Europei, centrul legendariei Aria. De aci, în decurs de milenii, oamenii au roit pe întinderi mari, ajungând până în India. Aceștia ar fi fost vorbitorii de limbă sanscrită.

Limba română nu este asemănătoare cu sanscrita așa cum apare ea cu limba latină sau cu așa zisele „limbi neolatine“, dar există înrudiri surprinzătoare între unele cuvinte sau toponime românești și cuvinte sau personaje din cărțile sanscrite (2, 3, 5, 6, 9).

N. Miulescu a evidențiat că toponimele legate de acești evenimente vechi se întâlnesc în aceeași zonă geografică. El a justificat aceste numeroase concordanțe lingvistice și prin revenirea în Dacia – țara sfântă a strămoșilor – a castei de luptători – kșatriya – învinșă de brahmani. Este probabil că arienii ajunși în India au fost cei numiți ulterior scythi. Aceștia s-ar fi întors pe mai multe căi. Prin stepa rusă ar fi venit agathyrsii pomeniți de Herodot în Transilvania, iar prin sud, triburile numite de Herodot chiar satrii.

Toponimele vechi sunt o sursă importantă de informații, căci ele dau relații despre migrațiile vechilor popoare. N. Miulescu indica 59 de nume de zei sau eroi din scrierile sanscrite, care concordă cu toponime românești (9, p. 85-93). Exemplele sunt prea numeroase ca să fie etichetate ca „coincidențe întâmplătoare“.

În continuare se prezintă câteva toponime românești, unele remarcate și de N. Miulescu. Pentru unele, se arată și interpretarea lor cu ajutorul limbii sanscrite. În această limbă veche, se consideră cuvântul format din rădăcini; ultima definește cuvântul, celelalte, în ordinea în care apar, îi arată caracteristicile sau apartenența.

1. **Agnita** (9) înseamnă aceea-ta, a lui Agni. Acesta înseamnă foc, dar este și numele zeului focului (4, p. 8). Localitatea cu acest nume se află într-o zonă cu mine de cărbuni – producătorii focului –. Numele nu vine din cuvântul slav foc, îăițu în limba rusă.

2. **Buda** (9) este numele mai multor localități din România. În limba sanscrită bhū înseamnă pământ, loc sfânt. Această rădăcină a generat multe cuvinte legate de loc pe pământ (4, p.477-478), iar buddha înseamnă înțelept (9, 4, p. 466).

3. **Crișurile**, râuri din Transilvania, au numele asemănător cu al zeului Krișna (9), dar acest cuvânt înseamnă și culoare neagră sau albastru întunecat. De ce oare unul din Crișuri se numește chiar negru?

4. **Dacia** este un cuvânt înrudit cu sanscritul Dakṣā care ar însemna țară sau regiune-kṣa, sfântă, dreaptă-da. N. Miulescu a considerat că astfel a fost numită țata strămoșilor-zei (9). În dicționar, acest cuvânt este tradus și ca pământ (4, p. 308). Este interesant că în cuvântul sanscrit, primul a este scurt, și, de obicei, la a scurt, în latină corespunde a, deci Dakia, iar în română o, deci Dochia, Baba din tradițiile românești care, după N. Densușianu, era un alt nume al Gacei, zeița protectoare a geților (7, XII, 10-11, p. 190-194)

5. **Deva** înseamnă strălucitor, divin (4, p. 329) și poate fi considerat înrudit și cu numele unei zeițe (9). Orașul Deva se află aproape de **Sarmizegetusa** și de Orăștie unde ar fi putut fi un oracol știutor. Sarmis este numele get al unui zeu corespunzător lui Hermes la greci și Mercur la romani. Terminația tusa apare și la capitala hittită Hattusas.

6. **Dărmănești** este o localitate al cărui nume poate fi pus în legătură cu dharma – un zeu al dreptății – (9, p. 88), cuvânt care indică cea ce face ca un lucru să fie așa cum e, lege și morală (4, p. 342).

7. **Moacșa** poate fi interpretată ca regiunea - kṣa, a morții - Mo. În sanscrită, mokṣa înseamnă eliberarea de legăturile corpului, de mizeriile vieții (4, p. 517). Acest cuvânt sugerează și lumea lui Zalmoxis ca zeu al mocșei, al duhurilor eliberate prin moarte. Această localitate se află în apropiere de Tărtăria, locul unde s-au găsit celebre plăcuțe cu inscripții preistorice.

8. **Padeșul** din munți poate fi pus în legătură cu pad care înseamnă picior, urma pasului, loc... (4, p.387).

9. **Pecica**, localitate unde este un important șantier arheologic, corespunde la cuvântul sanscrit pecaka (pronunțată pecaka) care înseamnă bufniță (4, p.423) și este simbol al comorilor.

10. **Prahova** apare înrudit cu pravaha – curent de apă, râu – (4, p. 445) și nu are nici o legătură semantică cu un cuvânt slav care înseamnă praf.

11. **Șarul Dornei**, apă năvalnică concordă cu șara șoc, revărsare (4, p. 638) din limba sanscrită.

12. **Varna**, portul bulgar din sudul României este un toponim înrudit cu vorba românească var și cu cea sanscrită varn care înseamnă a acoperi și culoare (4, p.567).

Foarte reprezentative pentru toponimele românești sunt

Caransebeș și Șimleul Silvaniei.

13. **Caransebeș.** În limba sanscrită, kara este vechea denumire a mâinii, iar karanda înseamnă manevrabil și în particular, sabie (4, p. 142), la fel ca sebeș. În limba rusă, manevrabil este creionul – е́рџѣѣѣ – , în română a fost sabia ca în sanscrită.

14. **Șimleu** conține pe simha care în limba sanscrită înseamnă leu (4, p.715).

Aceste ultime două toponime ilustrează un bilingvism? Acum câte mii de ani s-au format aceste toponime? Ce informații mai sunt încifrate în ele?

3. Cuvinte care au corespondente în limba sanscrită

În limba română s-au păstrat multe cuvinte vechi, apărute înainte de separarea limbii sanscrite de limba de pe teritoriul vechii Dacii. Aceasta s-a întâmplat acum peste 3000 de ani, poate chiar cu mai multe mii de ani în urmă. Compararea unor astfel de cuvinte românești vechi cu vorbele corespunzătoare din limba sanscrită ne sugerează logica după care au fost create.

În continuare se citează 10 cuvinte vechi, expresive, indicând pagina din dicționarul sanscrit (1) și din vocabularul de cuvinte extrase din dicționar (2) din care au fost luate.

1. **Brambura** corespunde la verbul bhram, a merge la întâmplare, a greși (1, p. 482, 2, p. 128). **DEX** îl indică cu etimologie necunoscută.

2. **Candriu** se aseamănă cu Candra (pronunță candra), un nume al zeului Lunii (1, p. 238, 2, p. 129). Acest cuvânt ar fi avut decelul sensul de lunatic. După **DEX**, provine din țigănescul kand, care înseamnă ureche, deci candriu ar corespunde la într-o ureche.

3. **A ciupî,** comparat cu cup (pronunță cup), care înseamnă a pipăi, a atinge cu mâna (1, p. 255), ilustrează mai precis înțelesul din română decât cel din sanscrită, deoarece, rădăcina pi indică și discret, iar ci-micime, caracteristici ale ciupitului. **DEX** citează corespondent în sârbo-croată și în bulgară cupja.

4. **Dandanaua** este înrudită cu danda care, în limba sanscrită, înseamnă băț și pedeapsă (1, p.309, 2, p. 130). După **DEX**, vine din turcul tantana.

5. Cuvântul **haz** există și în limba sanscrită ca verb has și substantiv hasa (1, p. 751, 2, p. 132), cu același înțeles ca în limba română: a râde și răs. **DEX** indică în turcă hazz.

6. **Hi** este, și în sanscrită, îndemn de a merge de a ajuta (1, p. 753, 2, p. 132).

7. În limba sanscrită, psa înseamnă aliment, iar psana înseamnă și a mânca (1, p.556, 2, p.137). Se naște întrebarea dacă în trecut, **păsatul** era o mâncare mai reprezentativă. În **DEX** este pus în legătură cu pisatum din latină.

8. **Rai** înseamnă în limba sanscrită bine, abundență, bogăție (1, p. 545, 2, p. 137). **DEX** citează raj în slavonă.

9. Atunci când gonim pisica spunând **săt, zăt,** rostim rădăcina verbului sanscrit sidh, care înseamnă a îndepărta, a respinge (1, p. 713, 2, p. 138).

10. **Zvonul** corespunde la verbul svan, a suna, a răsună (1, p. 744, 2, p.139). **DEX** indică zvonu, sunet în slavă.

Deși multe asemenea cuvinte au corespondente și în unele limbi europene, este probabil că ele sunt autohtone, iar cuvintele asemănătoare din alte limbi europene au fost moștenite fie de la autohtoni, fie direct din limba veche comună.

4. Cuvinte din limba română care se autodefinesc

Lingviștii români au studiat cuvintele românești și au căutat să deducă din ce limbă provin. Lingviștii hinduși au încercat să afle cum au gândit oamenii care au creat cuvintele din limba lor. Să încercăm să aplicăm ideile acestora la limba română. Dacă pronunțăm atent cuvintele din limba română, vom observa că unele au fost compuse din mai multe cuvinte sau cu prefixe care le explică înțelesul.

Vom reaminti sugestia unor prefixe. Astfel dez indică defacerea a ceea ce urmează, dis arată contrariul, is și iz înseamnă emanație, ne, ni, negație, iar po corespunde la pentru.

Cităm în continuare 20 de astfel de cuvinte și arătăm, când este cazul, și opinia lingviștilor români asupra cuvântelor prezentate.

1. **Cuminte** înseamnă cu minte, adică cu judecată.

2. **Cumsecade** este un om care se poartă așa cum se cade, cum se cuvine.

3. **Curând** indică ceva care este rânduie și se va produce. Este comparat cu latinul currendum, care, ca atare, nu există în dicționarul latin.

4. **Cutremurul** este produs cu zguduiri – tremurături – ale pământului. Și acestui cuvânt i s-a creat un echivalent latin contremulare.

5. **Deochi** este o boală provocată de privirea, deci de ochii cuiva.

6. **Desfrânat** este omul care nu-și ține frânele care să-l conducă pe o cale bună în viață.

7. **A disprețui** înseamnă a nu prețui sau a aprecia prost ceva.

8. **A împărți** înseamnă a desface în părți. Este pus în concordanță cu impartire, care însă nu există ca atare în dicționarul latin-român.

9. **A îndoii,** a dubla, a pune în două are contrar pe a dezdoi.

10. **A izgoni** înseamnă a goni din, adică a da afară. Se consideră că este înrudit cu izgoniti din slava veche.

11. **Nelipsit** este cel prezent mereu.
12. **Nimic** indică absența, inclusiv a ceva mic. Este comparat cu nemica, nici o fărâmă din latină, dar care nu apare în dicționarele latine.
13. **Oricare, orice** înseamnă că, în cazul respectiv, nu se specifică nici o preferință.
14. **Pardosit** indică acoperirea parilor de susținere.
15. **Pocăința** arată pentru căință, părere de rău față de greșelile făcute. Este considerat înrudit cu pocajati din slava veche.
16. **Pomana** se dă pentru duhurile strămoșilor morți – manii –. Este comparat cu pomenu din slava veche.
17. **Precaut** ești atunci când cauți, adică examinezi urmările mai dinainte – pre. Este considerat înrudit cu cautus, participiu al verbului caueo, care înseamnă apărut de primejdie, din latină..
18. **A subjuga** înseamnă a pune sub jug, deci a dirija după plac.
19. **A suprapune** arată că se pune deasupra.
20. **A susține** indică a ține sus, a nu ceda. Se consideră înrudit cu soutenir, din limba franceză.
- Unele cuvinte românești dezvăluie mentalitatea celor care le-au creat.
1. **Adevărul** a fost considerat că emană de la zei adică este sfânt, deoarece include cuvântul deva care a însemnat sfânt. Se compară cu adverbul latin vero= în adevăr, din care se derivă ad-de-verare.
2. **A amăgi și amăgirea** au fost legate de practici de magie. Este considerat derivat din greacă εἰσάγγυ.
3. **Cureaua** arată că la origine ar fi putut fi folosită la pedepsit.
4. **Cuvântul** este produs cu vânt, adică cu suflul duhlului și a definit cuvântul rostit, prin care s-a creat, cu rost, lumea. Este pus în legătură cu latinul conventum care înseamnă învoială, înțelegere, contract.
5. **Decumpănit** este un om neechilibrat, care nu-și pune în cumpăna rațiunii actele sale.
6. **Cuvântul farmacie** include pe farmec – leac în practica veche tradițională – Aceste cuvinte sunt comparate cu unul latin pharmacum, care ca atare nu există în dicționarele latine.
7. **Izbândă** dovedește că românii au considerat-o izvorâtă din unire, din organizarea în bandă. Este considerat înrudit cu izbada din slava veche.
8. **Pesemne** amintește de o metodă care interpreta unele semne, ca vechii auguri.
9. **Povestea** provenea din veste, informația transmisă de tradiție. Veste este inclus în Avesta, numele celebrei opere a lui Zarathustra (Zoroastru), care datează dinainte de apariția slavilor. Acest cuvânt este considerat înrudit cu povesti din vechea slavă.
10. **Văzduhul** este un spațiu în care se văd duhurile eliberate prin moarte, care se urcă spre cer, străbătând

vămile văzduhului. Este considerat înrudit cu vúzduh din vechea slavă.

Limbile română, latină, vechea slavă, așa zisele limbi neolatine și cele slave contemporane sunt limbi indo-europene înrurite. Concordanțele arătate cu unele cuvinte din alte limbi sunt în multe cazuri evidente, dar legătura de rudenie dintre ele nu este dedusă corect.

Cuvântul văzduh, de pildă, este probabil moștenit, ca și cuvintele înrudite din slavă, din limba veche comună. Cuvântul văzduh a păstrat și logica după care a fost alcătuit, deci nu provine dintr-un cuvânt slav, în care această logică s-a pierdut.

Deoarece cuvântul văzduh cuprinde și cuvântul **duh**, – acela care sus-h se duce-du –, este probabil că și acesta nu provine din slavă și că este autohton.

Analizând atent cuvintele românești, se constată că limba română a fost creată logic de români și de strămoșii lor. Deși ea a adoptat și cuvinte străine, ea nu s-a format ca dintr-un sac în care au lăsat cuvinte toate popoarele care au trecut prin meleagurile Daciei.

5. Formarea cuvintelor

Oamenii primitivi au trăit în hoarde. Ca să supraviețuiască, ei trebuia să colaboreze, deci să comunice între ei. Atunci a apărut și a început să se dezvolte limbajul.

Limba a evoluat în consonanță cu gândirea și cu crteierul omului.

Primele cuvinte au comunicat acțiuni, au fost rădăcini de verbe. Ca să transmită informații mai precise, oamenii le-au asociat, au creat sufixe și prefixe și au alcătuit cuvinte.

Lingviștii hinduși (indieni), care au studiat o limbă mai aproape de stadiu de formare, sanscrita, au dedus că, la origine, cuvintele au fost alcătuite după reguli logice, un fel de gramatică a cuvântului. O dată cu diversificarea cuvintelor și organizarea lor în fraze, cuvintele au evoluat spre o pronunțare mai ușoară și rapidă, au suferit modificări greu de determinat și regulile după care au fost alcătuite s-au ocoltat. După o evoluție de mii de ani, există încă cuvinte românești care dezvăluie cum au fost gândite. Sub semnul ipotezii, vom considera că transformările fonetice care au afectat cuvântul au acționat, în același fel, asupra părților lui componente. Evident că după mai multe mii de ani de la apariția cuvintelor, vom putea să reconstituim gândirea celor care le-au creat numai ipotetic pentru un număr redus de cuvinte.

Ca și lingviștii sanscristiști, considerăm cuvintele formate prin asociere de rădăcini – morfeme –; ultima, de obicei un sufix, numește obiectul sau informația; celelalte, în ordinea în care apar, îl definesc. Pentru început, amintim semantica (înțelesul) unor sufixe.

Ar indică meșterul care lucrează. Ca rădăcină, arată

extindere, mare. Ca înseamnă constituit din.

Er arată pe cel care se ocupă, îngrijește, de pildă oierul se ocupă de oi.

Na este sufixul încarnării, cel care înglobează.

Ta, t înseamnă acela care...

Tor indică pe acel-t care a fost creatorul de la origine-or, făuritorul.

Vom ilustra pe 20 de exemple, indicând de fiecare dată sugestia rădăcinilor care compun cuvântul.

1. **Arta** este aceea-ta care este mare, extinsă-ar. **DEX** pune acest cuvânt în consonanță cu ars,-tis din latină și ars din franceză.

2. **Balaie** înseamnă ne-ba neagră-laie. Miorița laie din balada populară este oaia fecioară neagră, de culoarea pământului sugerat de rădăcina la. În Iliada, pământului i se sacrifică o oaie fecioară neagră – mioară laie -. După **DEX**, cuvântului laie îi corespunde în albaneză laja.

3. **Boier** a fost cel care se ocupa – er – de luptă, agitație-boi. Rădăcina boi apare și în război și în numele marelui luptător Boierebista. În **DEX** este considerat că provine din slavă: bojerinu.

4. **Bolta** este aceea-ta care este rotundă-bol. Este pusă în consonanță cu bolta din sârbo-croată și bolt din maghiară (**DEX**).

5. **Cartea** a fost aceea-ta care era cărată-car; deci la început a definit scrisoarea, ca acum cartea poștală. După **DEX**, din franceză, carte.

6. **Cerna** încarnează, cuprinde în ea, pe cei care se mișcă-cer, deci definește un loc de trecere ca și cerdacul.

7. **Hotar** este tare-tar și înalt-ho. Este interesant de remarcă că la hinduși, acest nume îl purta preotul care oficia arderea morților și care, la un moment, pune a o piatră de hotar între mortul trecut în altă lume și asistență. Este considerat că provine din maghiară: hotar (**DEX**).

8. **A isca** indică constituit-ca dintr-o emanație-is sau iz. După **DEX**, vine din bulgară: iskam.

9. **A încărcă** înseamnă a pune în car. Este pus în consonanță cu un latin incarricare (**DEX**).

10. **Lava** este o curgere-va de pământ-la. Este comparat cu lava din italiană și lave din franceză (**DEX**).

11. **Luna** înglobează-na lumină-lu. În latină îi corespunde Luna (**DEX**).

12. **Poarta** este aceea-ta pentru-po întindere, depăși-er-ar. În latină îi corespunde porta (**DEX**).

13. **Pragul** este înainte-pra de plecare-ga. Provine din slavul pragu, după **DEX**.

14. **Prăpăd** înseamnă prea-pră cădere-pad. A prăpădi provine, după **DEX**, din bulgară propadam.

15. **Stăpân** este un conducător pan-ban care în această funcție stă. Etimologie neclară, conform slav. stopanu după **DEX**.

16. **Sufletul** este acela-t care sus-su flutură-fle. În **DEX** este pus în concordanță cu suflitus, suflare în latină.

17. **Tartor** este un creator-tor tare-tar. Corespunde la tartar cum este sugerat în **DEX** ?

18. **Tărăboi** indică o agitație mare-boi tare-tar. În **DEX**, este comparat cu tērboz din albaneză și cu thorybos din greacă.

19. **Visul** este o emanație, ieșire-is din viață-vi. Se compară cu visum din latină (**DEX**).

20. **Vita** este aceea-ta care este vie-vi. Se pune în consonanță cu vita, viață în latină (**DEX**).

Limbile indo-europene sunt înrudite. Consonanțele indicate de **DEX** pentru cuvintele analizate sunt în mare parte reale, deși ele nu dovedesc că cuvintele românești ar fi fost adoptate din limbi înrudite și nu ar fi autohtone provenind dintr-o evoluție proprie. Ca să argumenteze originea latină sau slavă a unor cuvinte românești, lingviștii au presupus uneori existența unor cuvinte latine sau slave neatestatate de dicționare (2).

În limba română sunt și cuvinte care au în alcătuirea lor rădăcini sau cuvinte care au dispărut din limba română, dar s-au păstrat în alte limbi vechi, sau care își vădesc descendența lor din alte limbi, în mare parte din latină.

1. **A cumpăra** provine cert din latinul comparare, cum se indică și în **DEX**, căci arată cu – com în latină –, echivalent – pereche – para – parale. În latină, par, paris înseamnă egal.

2. **Curaj** se spune în **DEX**, că provine din franceză, în care rage înseamnă furie. Dar în franceză nu există prepoziția cu. În sanscrită, rajas înseamnă pasiune, strălucire, dorință și numește o stare a sufletului – guna – (1, p.538).

3. **Cusut** conține suta înrudit cu sūtra care înseamnă fir, cordon... în sanscrită (1, p. 726). Probabil că cu aceeași sugestie, această rădăcină s-a păstrat și în cuvântul vechi sutană.

4. **Ora**, în latină numită hora, a indicat ridicarea Soarelui – Ra – în sus-ho, deși în dicționarele latine, Ra nu apare legat de Soare.

5. Un cuvânt interesant este **mistreț**. După **DEX** ar proveni din mixticius – amestecat, cuvânt inexistent în dicționarele latine. Cuvântul mistreț conține rădăcina mi-siunii-mis, a transcenderii-tre și a străpungerii, trecerii în partea cealaltă-ț. Această interpretare argumentează că, și în Dacia, a existat mitul mistrețului alb, mit atestat la druiții celți și în India. Este interesant că în sanscrită, mistrețul este numit vārha, cuvânt alcătuit din rădăcinile a trei mantre: a apei-va, a focului-ra, a eterului-ha. Dacă înlocuim mantra focului cu a pământului, se obține valaha. Oare acest cuvânt sugerează Valahia?

6. În latină, **sacrum** înseamnă lucru sfânt. În sanscrită, Śakra este un apelativ al lui Indra (1, p.632), care provine din scurtarea lui Ūtataratū (1, p. 635) care înseamnă 100-sata puteri de a acționa asupra sacrificiului-kratū (1, p. 190). Dar latina este limbă centum, iar sanscrita este limbă satem. Să fie oare simple coincidente?.

RĂZBOIUL RECE

(continuare din numărul trecut)

Încheiam capitolul din numărul trecut, vorbind despre anul 1945, atunci când dușmanii de moarte, cum au fost comuniștii și capitaliștii și-au dat mâna pentru a înlătura fascismul.

Dar odată înfrântă Germania și Japonia militaristă, cei doi parteneri și-au recăpătat libertatea de acțiune. Cu ce preț, vom vedea în rândurile următoare.

Factorii decidenți

Ar fi, după unii autori, un element decisiv, care ar fi condus la războiul rece. În acest context, se face trimitere la paranoia lui Stalin privind conceptul comunist al victoriei revoluției mondiale și teama "exagerată" a lui Truman de comuniști, comparativ cu încredere quasitotală avută de Roosevelt și chiar de versatilul Churchill, la un moment dat în Stalin, pe care îl numeau cu simpatie nedisimulată „Uncle Joe“.

Așadar, în perioada de tranziție de la al doilea război mondial la ceea ce s-a numit războiul rece, fenomen care a început cu Conferința de la Postdam, aliații occidentali au început să manifeste o neîncredere substanțială față de partenerul sovietic, reprezentat de un Stalin satisfăcut de mersul războiului și care a pozat tot timpul lucrărilor conferinței în marele învingător al lui Hitler în fața lui Truman și Bevin.

Totuși, dincolo de aparențe, delegația sovietică, era, la rândul ei, îngrijorată de planurile occidentale privind restabilirea economică a Germaniei, înainte ca problema despăgubirilor de război să fi fost rezolvată defi-

nitiv; reabilitarea Germaniei, reamintim, a fost apreciată de sovietici, ca un pas regretabil și primejdios chiar dacă la acea vreme această țară încetase de a mai fi subiect de drept internațional, fiind lipsită de guvern și împărțită în zone de ocupație.

În acel moment, sovieticii care pozau încă în Europa de Est ca „eliberatori“, nu aveau încă o politică clară asupra sorții rezervate zonei pe care o ocupa în estul Europei și, cu atât mai mult, în legătură cu destinul Germaniei în întregime. Nu se poate vorbi, deci, de coerență, deși sovieticii erau convinși de contrariul, nici în tabăra occidentală, unde Byrnes, Acheson și, mai ales, Truman aveau percepții diferite asupra URSS și rolul Germaniei în viitor.

Singurul care conștientiza, în adevăratul sens al cuvântului, pericolul comunist era Churchill care luase chiar măsura transformării prizonierilor germani aflați în lagărele din Marea Britanie într-o adevărată armată, dispunând tratarea ofițerilor și soldaților germani ca viitori camarazi de armă; s-a reluat, astfel, instrucția în cazărmi cu aceștia și familiarizarea foștilor prizonieri germani cu armamentul occidental¹. Totuși, procesul de conștientizare asupra pericolului comunist în rândul aliaților occidentali se dezvoltă rapid, fapt care face ca Truman, plecând de la „lecțiile trecutului“ din perioada interbelică (o aluzie străvezie la perioada interbelică), să afirme 1946, în fața Congresului SUA „un stat totalitar rămâne ca atare, indiferent dacă ne referim la cel nazist, fascist, comunist sau la Spania franchistă“².

Disensiunile dintre aliați au atins un nivel paroxistic în cadrul Consiliului miniștrilor de externe din septem-

Prof.univ.dr. AUREL PREDĂ

brie 1945 de la Londra, când **șeful Foreign Office-ului Ernest Bevin l-a comparat pe Stalin cu Hitler**. Afirmția lui Bevin, neobișnuită în „diplomația clasică“ demonstra neîncrederea în comunism a demnitarului britanic și, mai ales, dubiile sale personale față de Stalin și Molotov.

Cu toate acestea, aprecierile și atitudinile de acest fel, apărute în 1945, au fost ascunse cu grijă de public, astfel încât acesta să nu afle despre gravele disensiuni existente între aliați.

În a doua jumătate a anului 1947, situația existentă n-a mai putut fi ascunsă, mai ales că între timp admirația opiniei publice față de eforturile de război ale URSS începuseră să se diminueze.

Este de menționat că, în perioada 1945-1947, o serie întregă de țări, între care și Franța, s-a aflat în dilemă de a ascunde sau nu a ascunde starea de încordare față de partenerul sovietic și aceasta datorită sprijinului pe care Partidul Comunist Francez îl acorda URSS și de care conducerea franceză trebuia să țină seama. Așadar, perioada 1945-1947 este intervalul de timp când **dualitatea cinică de atitudine** (în cadrul convorbirilor secrete și în viața de zi cu zi) era încă practicată de factorii decidenți din cele două blocuri, interval de timp care i-a sfârșit după 1947, adică după semnarea Tratatelor de pace de la Paris. De la această dată s-a dat astfel liber la exprimarea opiniilor contradictorii ascunse pe parcursul intervalului susmenționat. Anul 1947, reprezintă momentul relevării deschise a unei politici antisovietice și, respectiv, anti-americane, ambele practicate de foștii aliați din timpul războiului. **Această stare de fapt devine politică de stat promovată de către toți factorii**

1 Harold Pick, *Churchill's German Army, London, 1986, Editura Halley & Halley.*

2 Fred Halliday, *op.cit.*, p. 7.

decidenți din cele două blocuri de acum ostile și ireductibile.

Factorii geostrategici

În anul 1945, procesul de destrămare a sistemului Tratatelor de la Versailles a fost desăvârșit, dar vacuumul de putere creat de decizia aliaților de a impune capitularea necondiționată a Germaniei și Japoniei trebuia însă lichidat.

Dar cum să se acopere acest imens vacuum? Cine să fie marele câștigător? SUA, Marea Britanie sau URSS? Să examinăm în continuare pe rând aceste ipoteze.

Marea Britanie era în 1945-1947 în pragul falimentului economic și, pe cale de consecință, nu se afla în situația de a se erija în câștigător și cu atât mai puțin în puterea care să acopere vacuumul strategic la care ne-am referit, ea nefiind nici măcar în situația de a-și finanța angajamentele sale în imperiul colonial pe care îl posedă.

Deci, așa cum am mai subliniat, conflictul dintre capitalism și marxism-leninism nu a încetat din 1917 nici măcar în timpul celui de-al doilea război mondial. Totuși războiul rece, ca fenomen al politicii internaționale, a apărut și ca urmare a vacuumului sus-menționat, care se cerea lichidat din punct de vedere geostrategic prin înlocuirea vechilor centre de putere (Germania, Italia, Japonia) de către marile puteri învingătoare. Acest vacuum nu putea fi umplut decât de Statele Unite ale Americii care trebuia să ajute, din punct de vedere politic și economic, pe vechii și noii aliați occidentali (Germania, Italia și Austria).

Hans Mongenthau în **Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace** subliniază, pe bună dreptate, că spre finele războiului, când înfrângerea Puterilor Axei era evidentă, SUA și URSS s-au găsit în calitate de superputeri față în față „ca doi luptători în ring sau ca un scorpion și o

tarantulă aflate în același recipient”³.

Se nășteau astfel gemenii bipolarității care, la început, au acoperit vacuumul de care vorbeam mai sus și care au sfârșit prin a trasa în istoria omenirii epoca „echilibrului friicii”, practicat pentru șase decenii între cele două sisteme, până când unul din luptători n-ar fi mai rezistat acestei încordări aflate pe marginea prăpastiei nucleare.

Profesorul Anton De Porte⁴ plasează, de asemenea, apariția războiului rece în contextul politicii foștilor aliați față de Germania și argumentează că impunerea „conceptului capitulării necondiționate” a fost unul criticabil și periculos⁵, care a și condus, între altele, la vacuumul de putere sus-menționat.

Așadar, crearea celor două blocuri rezultate din rivalitatea economică și ideologică ireductibilă dintre SUA și URSS a contribuit decisiv la o Europă divizată, complet diferită sub aspect politico-economic de restul Europei și al lumii, acest fenomen a urmat loviturii de stat de la Petrograd din 1917, cunoscută în literatura sovietică ca Marea Revoluție din Octombrie.

Acest punct de vedere se reflectă și în lucrările lui John Lewis Gaddis, care subliniază că ruptura economică și ideologică din 1917 a fost aceea care a exacerbat, după o perioadă de acalmie, dictată de interesele „aliaților” în doborârea fascismului german și militarismului japonez, conflictul inevitabil, numit „războiul rece”, în fapt o încercare a URSS de a impune dictatura proletariatului care s-a lovit de reacția SUA de a apăra libertatea⁶.

Nu se poate vorbi de războiul rece și în cazul Japoniei, care spre deosebire de Germania și-a păstrat calitatea de subiect de drept internațional deși țara a fost învinsă de către aceeași SUA cu o participare mai degrabă simbolică din partea URSS; expli-

cația este simplă – Japonia și Italia au fost singurele țări din lumea capitalistă aflată în război cu aliații al căror sistem economic era similar până la identificare cu restul țărilor capitaliste. În concluzie, numai conflictul creat de necesitatea umplerii vacuumului produs de colapsul Germaniei fasciste a fost principala cauză a transformării războiului economic și ideologic declanșat în 1917 în Războiul rece, situație care, așa cum am subliniat mai sus, nu a fost valabilă și nu s-a extins și asupra Japoniei și Italiei, țări care și-au păstrat calitatea de subiect de drept internațional și care au devenit, ulterior, aliați de nădejde ai SUA.

Care a fost rolul, în acest context, al celorlalte puteri occidentale?

Puterile occidentale ca de exemplu Marea Britanie (despre a cărei situație am mai vorbit), Franța și Canada care luptaseră împotriva Germaniei, făcând parte, alături de SUA și URSS din ceea ce s-a numit „**puterile aliate și asociate**” sau „**Națiunile Unite**”, au ieșit slăbite economic și financiar din război, astfel încât și-au exprimat dorința de a rămâne, în continuare, alături de SUA, pentru a evita posibilitatea de a deveni victime ale comunismului, o perspectivă a cărei prezență devenise evidentă și în aceste țări.

În ceea ce privește țările Europei de Est, acestea n-au avut nici o șansă de a intra sub ocrotirea Statelor Unite, în condițiile staționării pe teritoriile lor naționale a Armatei Roșii de ocupație, potrivit „târgului” de la Moscova din octombrie 1944 și preluării puterii, pe cale de consecință de către partidele comuniste clientele Moscovei. Această parte a Europei a fost înregimentată de URSS în ceea ce s-a numit lagărul comunist.

Deși în cadrul lumii comuniste din Europa, de după 1945, semnale de independență nu au existat, în Occidentul european, în special după intrarea

3 Hans Mongenthau op.cit. menționat și de Henry Kissinger în *Diplomacy, New York, 1994, ch. 17.*

4 A.W.De Porte, *Europe between the Super Power: The enduring Balance, New Haven, 1986, p.59.*

5 Vezi pentru detalii dr.Aurel Preda, *Forța cinismului și cinismul forței, București, Editura Militară, pp....1994.*

6 J.L.Gaddis, *The Cold War, The Long Peace and the Future, Cambridge, 1992, ch.24.*

Franței în clubul puterilor nucleare, au apărut dovezi clare că această țară dorește să-și sporească securitatea militară și economică într-un sistem de alianțe cu NATO și, mai târziu, cu Piața Comună, dar **cu păstrarea specificului național.**

Totuși, în anii '50 au loc în lumea comunistă (Berlin, 1953, Budapesta, 1956) revolte care au fost zdrobite de tancarurile rusești, dar au creat reale șanse de reușită, în anii '60, pentru țări ca Polonia și România să încerce și chiar să reușescă să obțină o relativă „emancipare” față de Uniunea Sovietică.

În emisfera occidentală, Anglia, reabilitată din punct de vedere economic spre sfârșitul anilor '50 contribuie substanțial la traducerea în practică a planurilor americane de restabilire a puterii economice a Germaniei. Gândind în termeni geopolitici, Marea Britanie a contribuit, în mod hotărâtor, la întărirea economică a Germaniei, care va intra, la rândul ei, în rândul țărilor democratice occidentale, aducând astfel un spor evident de securitate puterilor europene, aflate în contact direct, cu forța lagărului comunist condus de URSS.

Și aceasta în condițiile în care tensiunea acumulată între SUA și Anglia, între SUA și Franța, era încă considerabilă, ca urmare a rambursării cu întârziere a împrumuturilor substanțiale contractate de Marea Britanie și Franța din SUA, în anul 1945, pentru îmbunătățirea stării economice a acestor țări, la care se adăugau datoriile din timpul războiului.

Așadar, istoricește vorbind, războiul rece a început mai întâi între Anglia și URSS, la câteva luni de la încetarea „războiului cald” și a continuat intensificându-se după ce comuniștii au făcut să cadă peste o jumătate din continentul european ceea ce Churchill a numit, în fulminantul său discurs de la Fulton, „Cortina de fier” (1946). Termenul a desemnat o veritabilă barieră ideologică în spatele căreia URSS a acționat discreționar pen-

tru instalarea preceptelor și practicilor comuniste, ce au condus la transformarea țărilor Europei de Est în sateliți ai Uniunii Sovietice.

Concluzii

1. Se poate vorbi de războiul celor două sisteme economice și ideologice, să-i spunem „clasic”, încă din 1917, după revoluția bolșevică de la Petrograd, un război care însă cunoaște și armistiții/pauze „nedeclarate”.

2. Primul armistițiu încheiat între cele două blocuri ireductibil opuse, comunist și capitalist are loc în perioada 1941-1945, armistițiu determinat de imperativul înfrângerii puterilor Axei, într-un război în care dimensiunea rasială și ideologică pune în cauză existența libertăților și valorilor democratice ale lumii.

Astfel, URSS a continuat și în această perioadă să fie interesată în triumful revoluției mondiale comuniste care ar fi trebuit să asigure victoria marxist-leninismului în întreaga lume și, pe cale de consecință, să asigure Uniunea Sovietică de rolul de unică superputere. Acest scop strategic nu putea fi atins fără înfrângerea fascismului, care la rândul său viza, de asemenea, dominația mondială.

În ce le privește SUA și Marea Britanie, doreau cu ajutorul URSS, să zdrobească cel mai mare inamic din istoria lor, fascismul german, respectiv, militarismul japonez, care își propuseră realizarea, prin forță, a **supremației rasei germane și a celei japoneze.**

Așadar, dimensiunea rasială a fost factorul determinant care a obligat marile puteri occidentale să se alăture dușmanului lor endemic, URSS, în lupta contra puterilor Axei, țări care aveau, spre deosebire de URSS, același tip de economie și proprietate ca și aliații occidentali.

3. După înfrângerea dușmanului vremelnice și comun fiecare tabără și-a recăpătat libertatea de acțiune.

4. Pentru a menaja sentimentele

opiniei publice, în continuare tributară, până la profunđa recunoștință față de „eliberatori”, războiul rece începe cu ceea ce s-a numit, **primul război rece, „în fapt o fază a războiului dintre Est și Vest care s-a caracterizat prin discuții aprinse, ireductibile, la conferințele „celor trei mari” și apoi „ale celor patru mari”, de la Teheran (1943) și Yalta (1945) și, după caz, la Postdam (1945), precum și pe parcursul mai multor conferințe ale miniștrilor de externe ai acestor trei-patru „mari”.**

Este vorba de perioada 1945-1947.

5. **Al doilea război rece**, mai precis și în fapt a doua fază a aceluiași război, are loc în perioada 1948 până la criza rachetelor din Cuba (1962), care a adus lumea în fața unei catastrofe nucleare.

6. De la această dată și până la mijlocul anilor '80, din motive strategico-militare, care făceau, succesiv, ca URSS și SUA să devină temporar și succesiv numărul unu în cursa înarmărilor, „cei doi mari” și aliații lor au practicat politica numită a „**coexistenței pașnice**” între cele două sisteme. În realitate a fost vorba despre un **nou armistițiu/o nouă pauză bazat/bazată pe un echilibru fragil care a eșuat la finele anilor '80, când SUA s-a detașat pe plan militar și politic, iar URSS a rămas iremediabil în urmă datorită sistemului său economic neperformant.**

Perioada coexistenței pașnice/“dente” a permis reluarea unor legături normale, la nivel de state, în aproape toate domeniile, cu excepția sectorului militar, unde războiul rece și neîncrederea nu au dispărut nici măcar vremelnice.

În consecință, Pactul NATO (1949) și cel de la Varșovia (1956) au rămas, și în această perioadă, de pază pentru asigurarea, și, de ce nu, dezvoltarea sistemelor care le crease pe fiecare în parte.

7. Prin adoptarea „**Regulilor/Actului final de la Helsinki**” – 1975, sovieticii și-au imaginat că acceptând

principiile respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (pe care nu le-au luat în serios niciodată), SUA și aliații săi, la schimb, nu vor mai acționa împotriva dominației comuniste în emisfera Europei de Est și, în consecință, vor recunoaște definitiv pe plan politic, militar și, mai ales, teritorial dominația Moscovei asupra acestei părți a lumii. E drept, URSS și aliații săi au câștigat o nouă pauză în perioada amintită a coexistenței pașnice, atât de necesară dezvoltării ramurii militar-industriale.

Că URSS și aliații săi s-au înșelat în sensul că preceptele respectării drepturilor și libertăților fundamentale omului, parte integrantă a valorilor umane puteau fi abandonate; dimpotrivă, aceste valori universale s-au dovedit o armă redutabilă în mâna

Occidentului a căror respectare a condus la finele anilor '80 și începutul anilor '90 la dărâmarea zidului Berlinului și la prăbușirea sistemului comunist, inclusiv a URSS; în locul acestui sistem au reapărut țări libere care fac eforturi și sacrificii substanțiale pentru reintroducerea sistemului economic de piață, unele dintre ele devenind chiar membre ale NATO, respectiv, ale Uniunii Europene.

A apărut, totodată, și Comunitatea Statelor Independente – CSI, 1991, formată exclusiv din foste republici sovietice, care se prezintă ca un adevărat mozaic de state aflate în plină căutare a unor orizonturi strategice de natură economică și militară. Exemplul Ucrainei a devenit emblematic. Condusă nominal de Federația Rusă, azi este departe de monolitul

de acțiune al fostului lagăr comunist; continuă însă, totuși, să fie considerat un motiv de îngrijorare pentru NATO, organizație care a supraviețuit prăbușirii Pactului de la Varșovia, dar și-a schimbat esențial rolul în lume.

8. Azi, incontestabil, se poate vorbi de o singură superputere, SUA, care nu-și dezmințe postura sa de arbitru internațional, intervenind potrivit propriilor exigențe și interese (de multe ori contestate de opinia publică internațională, inclusiv de cea americană) în zone strategice de interes primordial politic, economic și militar, care adesea exced spațiului de competență al NATO cum a fost cazul intervențiilor militare în fosta Iugoslavie, Afganistan și, recent, în Irak.

Cronologia evenimentelor și reuniunilor internaționale în contextul cărora au apărut și s-au dezvoltat „primul și al doilea” război rece:

- august-octombrie 1944 – Conferința de la Dumbarton Oaks privind constituirea Națiunilor Unite;
- septembrie 1944 – Conferința de la Quebec privind Germania;
- octombrie 1944 – „Târgul procentajelor” de la Moscova dintre Stalin și Churchill privind Europa de Est;
- februarie 1945 – Conferința de la Yalta (Statele Unite, Anglia și URSS);
- aprilie 1945 – moartea lui Roosevelt, preluarea președinției SUA de către Truman;
- mai 1945 – sfârșitul războiului în Europa; capitularea necondiționată a Germaniei și Ungariei; controlul celor patru puteri aliate asupra Germaniei și Austriei, țări care, vremelnice, își pierd calitatea de drept internațional;
- iunie 1945 – semnarea Cartei Națiunilor Unite la San Francisco;
- iulie-august 1945 – Conferința de la Postdam (SUA, URSS, Anglia);
- iulie 1945 – Attlee devine prim-ministru al Angliei;
- august 1945 – lansarea bombei atomice la Hiroshima și Nagasaki și capitularea Japoniei;
- septembrie 1945 – cea de-a patra republică se stabilește în Franța;
- septembrie-octombrie 1945 – Consiliul miniștrilor de externe (Londra);
- decembrie 1945 – Consiliul miniștrilor de externe (Moscova);
- martie 1946 – Cuvântarea lui Churchill de la Fulton, unde acesta folosește pentru prima oară expresia de „cortina de fier”;
- martie 1946 – crizele străntorilor și Azerbaidjanului;
- aprilie 1946 – fuziunea partidelor comunist și socialist în zona sovietică a Germaniei;
- aprilie-iunie 1946 – Consiliul miniștrilor de externe (Paris), la care participă, de acum, și Franța;
- septembrie 1946 – cuvântarea secretarului de stat englez Byrnes de la Stuttgart;
- decembrie 1946 – Consiliul miniștrilor de externe de la New York;
- ianuarie 1947 – contopirea zonelor americane și engleze din Germania;
- februarie 1947 – semnarea Tratatelor de pace de la Paris;
- martie 1947 – lansarea Doctrinei Truman;
- martie-aprilie 1947 – Consiliul miniștrilor de externe de la Moscova;
- iunie 1947 – cuvântarea secretarului de stat american George Marshall despre planul care îi poartă numele¹;
- iulie 1947 – boicotarea de către URSS a discuțiilor privind Planul Marshall;
- octombrie 1947 – crearea Cominformului;
- noiembrie-decembrie 1947 – Consiliul miniștrilor de externe de la Londra;
- decembrie 1947 – abolirea monarhiei în România;
- februarie 1948 – lovitură de stat comunistă de la Praga;
- martie 1948 – Tratatul de la Bruxelles semnat între Anglia, Franța și Benelux;
- aprilie 1948 – Organizarea Cooperării Economice Europene stabilite în baza Planului Marshall;
- 1949 – semnarea Tratatului de la Washington privind constituirea NATO;
- martie 1953 – insurrecția și greva muncitorilor de la Berlin înăbușite de tancurile sovietice;
- 1955 – constituirea Pactului de la Varșovia;
- noiembrie 1956 – „contrarevoluția de la Budapesta” înăbușită, de asemenea, de către Armata Roșie;
- mai 1958 – părăsirea de către trupele sovietice a României;
- martie 1962 – criza rachetelor din Cuba;
- aprilie-mai 1964 – respingerea de către România a Planului Valév

I Discursul a fost rostit la Universitatea Harvard (Boston, SUA); s-a menționat starea de haos și prăbușirea economică în care se găsea Europa (în întregime) și a fost oferită, oficial, din partea Statelor Unite, soluția ajutorului economic, denumită astfel după numele inițiatorului său, „Planul Marshall”. La Paris, Molotov, ministrul de externe sovietic, a arătat că țara sa nu dorea o abordare europeană concertată ci doar acordurile bilaterale în cadrul cărora URSS să facă cereri concrete. Neajungându-se la un acord, Planul Marshall a fost caracterizat de Jdanov, ideologul șef sovietic, „drept plan de combatere a comunismului cu ajutorul dolarilor”. Nu se poate nega, că în fapt, Planul Marshall a urmărit stoparea comunismului în Europa de Vest, în special în Franța și Italia, dar și edificarea unui mediu economic sănătos și... capitalist.

TRANSILVANIA INIMA ETERNEI DACOROMÂNII

Dan Ioan Predoiu

(continuare din numărul trecut)

UNIREA PRINCIPATELOR ROMÂNE ȘI RECUNOAȘTEREA ROMÂNILOR DIN TRANSILVANIA CA NAȚIUNE RECEPTĂ

În 1853 începe războiul Crimeii, iar Armata austriacă ocupă Principatele Române până în 1856.

În 24 ianuarie 1859, se înfăptuiește Unirea Principatelor Române.

La conferința de pace de la Paris, între 25 și 26 august 1859, Franța, Rusia, Anglia, Prusia, Regatul Sardiniei recunosc Unirea Principatelor la 1 aprilie. Date fiind dificultățile și implicațiile cazului, Austria și Turcia își dau acordul abia la 25 august 1859. La acea dată, intelectualii de marcă ai Franței, ca Elias Regnault, Felix Colson, Edgar Quinet, Paul Bataillard, E. Texier au sprijinit activ cauza unității și independenței românilor. Elias Regnault susținea unirea tuturor românilor:

„cuprinzând în consecință Easrabia, Eucovina, Moldova, Valahia, Transilvania și Eanatul Timișoarei“ conchizând: „Toate aceste țări au păstrat unitatea de neam, unitatea de obiceiuri și sentimente, toate aspiră la unitatea politică“.

În replică, Consulul Austriei, K. Eder, consenma îngrijorat:

„În Transilvania și în Eanat sunt în pregătire mișcări revoluționare în favoarea unirii cu Principatele“. (6)

C. Cavour, liderul revoluționar italian, arăta că împiedicarea dreptelor cerințe ale românilor „constituie o crimă împotriva civilizației“, iar lordul englez W. Gladstone, referindu-se la disputele purtate în jurul unirii românilor, spunea:

„Nu te poți lupta împotriva viitorului“.

R. Benzi, reprezentantul Sardiniei

în Comisia Europeană, transmite guvernului de la București:

„Cinste vouă bravi români și buni prieteni... perseverați în nobila sarcină ce v-ați luat“.

După această Pace de la Paris, Austria intră într-o perioadă de continue conflicte. În iunie 1859 Austria este înfrântă de Franța și de Piemont și ca urmare pierde Lombardia.

În dorința de a promova un regim liberal, Cabinetul lui Franz Ioseph I promulgă „Diploma din octombrie“ 1860 prin care, printre altele,

„Transilvania revine stat autonom în cadrul Imperiului habsburgic“. (1)

În noiembrie 1860, Conferința națională a fruntașilor politici din Banat solicită încorporarea Banatului la Transilvania autonomă însă împăratul, în decembrie 1860, hotărăște alipirea Banatului la Ungaria, respingând până și cererea românilor bănățeni de a se înființa măcar un „Căpitan român“.

În 26 februarie 1861, împăratul Austriei promulgă „Patenta imperială din februarie“, prin care Transilvaniei i se acordă o anume autonomie în cadrul Imperiului habsburgic.

Lupta românilor pentru recunoașterea drepturilor lor naționale se intensifică, iar în mai 1861 se înființează la Sibiu ASTRA ROMÂNĂ, Asociația Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român, avându-l ca președinte pe Andrei Șaguna și ca vicepreședinți pe Timotei Cipariu și Gheorghe Barițiu.

Începând din 3 iulie 1863 se întrunește la Sibiu Dieta Transilvaniei în care sunt desemnați 46 de români, 42 de unguri și secui, 32 de sași. Alături de aceștia, suplimentar, împăratul a mai numit din rândul fiecărei naționalități câte 11 „regaliști“ care să participe la lucrările dietei.

În prima ședință a dietei, s-au vo-

tat documentele atât de mult dorite de români:

- legea privind egala îndreptățire a națiunii române cu celelalte naționalități și religii ale Transilvaniei;

- legea privitoare la întrebuintarea celor trei limbi ale țării în viața publică: română, germană și maghiară, atât în administrație cât și în justiție.

În 26 octombrie 1863, împăratul Austriei Franz Ioseph I sancționează legea privitoare la egala îndreptățire a națiunii române, votată în Dieta Transilvaniei. Legea va fi promulgată de Dietă la 30 mai 1864.

În 6 decembrie 1864, Episcopia ortodoxă de la Sibiu este ridicată la rang de mitropolie, luând în subordine episcopii de la Arad și Caransebes.

Andrei Șaguna este numit mitropolit ortodox, iar Alexandru Șterca Șuluțiu, mitropolit greco-catolic.

De remarcat că, dacă în 1437 la Căpâlna, „unio trium nationum“ reunea 3 naționalități: unguri, sași și secui, în Dieta de la Sibiu din 1863 se regăsesc, pe lângă românii majoritari, numai unguri și sași. Secuii au fost asimilați ungarilor și desființați ca etnie care să aibă drepturi politice separate, drepturile lor fiind preluate, manipulate și reprezentate de unguri.

În prefața lucrării „O serioasă căutare în trecutul și viitorul națiunii române din punct de vedere a religiei sale“ Alexandru Șterca Șuluțiu mărturisește: *„auzind de la părinții mei și de la alții oameni înțelepți multe jalbe pentru asuprirea Națiunii noastre române și neabgarea ei nici într-o seamă de către legile Patriei; auzind că românii nu se primesc, sau de se și primește câte unul la dregătoriile publice și la măestrii foarte anevoie se primesc; înțelegând mai încolo că Națiunea noastră fiind de două ori așa de numeroasă ca cum sunt toate*

celelalte națiuni laolaltă, socotite, și care au avut nobile numeroasă în sensul ei... (a cercetat) cauza de unde vin atâtea nevoi asupra românului“ concluzionând:

„Regele Ungariei Sfântul Ștefan, care luând muier pe Gizela, fata crailui Eavariei, o femeie foarte răvnoasă către biserica Romei, acum pe toți maghiarii și care erau păgâni și care erau creștini de ritul grec (ortodox) cu toate puterile se silea să-i adune sub jurisdicția Bisericii Romei (Apusului)“.

„Nu este în stare nici un condeu a înșira și a descrie tiranul despotism ce exerțau maghiarii asupra persoanelor bunurilor și asupra conștiinței sufletești a românilor și fiindcă de numărul cel preponderent al românilor din Ardeal se temeau după ce i-au dezarmat și oprit de la purtarea armelor, cu toate puterile într-acolo s-au silit asupra lor, ca să-i sărăcească și să-i tăie în orbire sufletească, că știa că pre popor număr os numai prin sărăcie și neștiință îl poate subjugat și a-l țânea în sensibilismul cel dobitoros“.

„Ea după ce de frica acestor groaznice persecuțiuni și proscriptiuni, floarea nobilimii române, ce mai rămăsese în ritul și religia părinților, fu silită, pentru ca să-și scutească libertatea personală și averea, să treacă la reformație“.

„Aceste meritează să le specificăm aici toate; ca să văză lumea cea civilizată că ura cea înrădăcinată a românului asupra maghiarului, nu zace fundată în natura cea omenoasă a românului, ci este provocată și întemeiată pe o nedreptățire și pe o tiranie nemeiauzită a națiunii maghiare exerțată fără milă asupra națiunii române în opt sute de ani“ (29)

Rezultă, evident, că românii n-au silit niciodată populațiile cu care au venit în contact să părăsească propriile lor religii sau să renunțe chiar și la identitatea proprie națională etnică, pe când ungurii au folosit catolicismul pentru maghiarizarea populațiilor ro-

mânești și slave din teritoriile ocupate, fapt care a lezât grav prestigiul Bisericii Romano-Catolice de la Roma. Ungurii reformați au procedat la fel ca ungurii romano-catolici.

1867 – ABUZUL PUTERII STRĂINE ÎMPOTRIVA MERSULUI FIRESC AL ISTORIEI POPORULUI ROMÂN

Avântul românilor din Transilvania îi îngrijorează pe unguri. Ei, care intraseră într-un grav conflict cu habsburgii după dizolvarea parlamentului ungar din 1861, când au adoptat o atitudine de rezistență pasivă față de imperiu și au suportat practic o stare de asediu până în 1865, s-au gândit că era timpul să schimbe tactica.

Ca urmare, la 16 aprilie 1865, politicianul ungar Ferenc Deak propune prin „Articolul de Paște“ apropierea Ungariei de monarhia habsburgică și sugerează ideea statului dualist austro-ungar, idee pe care revoluționarul Kossuth o respinge, intrând în conflict cu clasa politică de la Budapesta.

Dar rezultatele schimbării de tactică nu întârzie să se arate:

- în 20 august 1865, Curtea Imperială încheie Dieta Transilvaniei de la Sibiu, creând premise pentru a anula legislația emanată de acesta, care prevedea drepturi pentru români;

- în 20 septembrie 1865, un alt decret imperial anulează Patenta Imperială din februarie 1861, care asigura autonomia țărilor din imperiu, deci și a Transilvaniei. Astfel, prin anularea patentei din februarie 1861, se anula de fapt și autonomia Transilvaniei acordată cu 5 ani în urmă.

Anul 1866 se dovedește a fi un an nefast pentru Austria, care este înfrântă în războiul austro-prusian, situație care duce la lichidarea Confederației Germane în care Austria avusese un rol conducător.

Se înființează, în cadrul Tratatului de pace austro-prusian de la Praga, din 23 august 1866, Confederația Germană de Nord sub egida Prusiei.

În 3 octombrie 1866, Austria cedează și Veneția, prin tratatul de pace austro-italian de la Viena, ca urmare a faptului că a fost înfrântă în războiul cu Franța.

Toate aceste elemente orientează Austria spre o alianță cu Ungaria, îmblânzită după trei secole și jumătate de îngenunchiere și umilințe suferite încă din 1526 după luptele pierdute cu turcii la Mohacs și desființarea ei ca stat. În 17 februarie 1867 se încheie acordul austro-ungar privind constituirea monarhiei dualiste austro-ungare.

În 8 iunie 1867, Împăratul Franz Ioseph I al Austriei este încoronat și ca rege al Ungariei.

Ca un cadou oferit Ungariei, aceasta încorporează Transilvania, iar drepturile câștigate cu multă trudă și suferință de români sunt anulate, la 12 iunie 1867, când Franz Ioseph I abrogă legile votate de dieta de la Sibiu, privitoare la egala îndreptățire a națiunii române și a limbii române.

Într-un proiect de memoriu al românilor transilvăneni, din 1867, către Franz Ioseph I, se spune: „De la septembrie 1865 încoace, de când veni ră bârbații maghiari la influență în guvernul Maiestății voastre, deși se pronunță solemn principiul liberei concucrări a popoarelor spre formarea unui edificiu armonic de o constituțiune, ... cu adîncă durere văzurăm cum se începu față de români o procedură cu totul contrarie, se ignoră de-a rândul drepturile noastre constituționale... și se inaugură în contra poporului român peste tot un sistem de cuantumaciare... (ce)... își află culmea în desființarea independenței Transilvaniei... fără ascultarea și învoirea noastră.“

„... cu cea mai adăncă mahnire vedem că în urma mașinațiunilor unor partide mici din țară și la cerearea dietei ungare, care nu are nici un drept de a se amesteca în treburile noastre... autonomia țării noastre e dată pradă maghiarismului... fără ca să se poată arăta din trecutul nostru vreun act cât de mic de nelolialitate,

prin care ne-am fi făcut cumva demni de pedepsire prin așa o tratare". (6)

În manifestul intitulat „Frații Români“, din martie 1868, având ca motto cuvinte din jurământul făcut pe Câmpia Libertății, în 1848, „Jur că voi susține totdeauna națiunea noastră română... (și) nu voi suferi să ne asuprească nime, se spune:

„De secolii suferim, de secolii suntem tratați ca străini în pământul strămoșesc. Astăzi umilința și strivirea noastră a atins culme, astăzi poacalul suferințelor noastre s-a împlut...”

„Unirea Transilvaniei cu Ungaria s-a făcut fără învoirea noastră, ba chiar în contra expresiei noastre protestări, ne considerăm că noi suntem moștenii acestei patrii comune și (nu) tratându-ne ca pe o turmă necuvântătoare. Iată dregătorii mai înalte sunt în mâna inamicilor noștri – care fac numai o fracțiune neînsemnată din populația țării – în mâna lor e cărma și veniturile țării, pe când noi nu avem alta decât umilință și împilare”.

„Arma noastră este «dreptatea», deviza libertatea și independența dulcei noastre Transilvanii. Români! A căror inimă mai bate pentru onoarea și demnitate națională, pentru independența și fericirea patriei noastre române, acum ori niciodată, să arătăm lumii cum că nu suntem morți, că avem conștiința drepturilor noastre și încrederea în triumful sfintei noastre cauze. Amin!” (6)

Eminescu, în manuscrisul 2255/f.393, consemnează: „Direcția primitivă de mișcare târâște secolii îndărătul ei, precum albia puțină a unui pârau devine după secolii fluvii Dunărea. Și direcția punctului de mișcare e dată de rasa pământului, care-a avut respectul dreptului, respectul adevărului, respectul în sine pentru ceea ce este esența cea mai înaltă a vieții.

Functul nostru centrifugal – mater perenes – e Ardealul – punctele centripetale sunt cele care se-nînd de-a lungul râurilor noastre deci peninsula tragică și vales Istrului”. (10)

Iar în manuscrisul 2257/f.414 spune: „Moldova și Țara Românească nu sunt decât promotorii ale Ardealului”. (10)

SITUAȚIA ETNICĂ DIN TRANSILVANIA

Este greu de crezut că Austria, când a făcut pasul de a ceda Transilvania Ungariei, nu cunoștea situația etnică din acest teritoriu.

Cifrele statistice ofereau date concrete care atestau prezența majoritară a românilor din Transilvania, iar locuitorii unguri care apar în zonă locuiau concentrați în principal în orașe, ca oricare venetici și numai parțial în teritoriu sătesc, care a aparținut din totdeauna etniei majoritare românești, truditore pe pământul străbun.

Dar nu numai cifrele, având caracterul lor anost și rigid, ci chiar hărțile etnografice ale vremii indică în spațiul de la vest de Carpați o populație preponderent românească.

Astfel, Heinrich Kiepert întocmește în 1876, deci la 9 ani de la crearea Imperiului Austro-Ungar, Harta etnică a Europei Centrale și de Est având ca sursă „Ethnographische ubersicht des Europäischen Orients” – 1876”, în care atestă existența populației românești în Transilvania de astăzi la est de frontiera actuală de stat între Ungaria și România. Nu se poate pune la îndoială corectitudinea lucrării lui Heinrich Kiepert, atâta timp cât reproduce la 1876 prezența populației secuiești în ținutul de azi al Harghitei și al Covasnei și a populației săsești în Sighișoara, Sibiu, Brașov, Arad, Timișoara, precum și în alte zone din Banat, Bistrița, Carei, Șimleul Silvaniei. Însăși Transilvania, locuită în marea ei majoritate de români, autorul o definește după numele dat în limba germană „Siebenburgen”, adică „șapte orașe”, cu referire directă la cele 7 orașe cu populație preponderent de origine germană la acea dată (4).

Și în Harta etnică a Europei elaborată în 1885 de A. Marga, gravată de

J. Geisendorfer din Paris la imprimeria Lemercier et Cie, editată de Berger – Levrault et Cie, cu titlul „Carte ethnographique de l'Europe”, definește clar conturul locuit de români în Transilvania.

De asemenea, autorul Emmanuel de Martone elaborează, pe baza datelor statistice oficiale din 1910-1912 oferite de Austria, Ungaria și Rusia, o hartă etnică intitulată „La densite et la repartition de nationalites en Roumanie (1910/1912) – Densitatea și repartiția naționalităților în România (1910/1912) publicată în 1920 la Paris, din care rezultă marea preponderență a românilor în Banat, Crișana, Maramureș și Transilvania. Autorul, ca o scuză față de români, recunoaște caracterul subiectiv al surselor furnizate de Austria și Ungaria care diminuează considerabil numărul real al românilor din aceste provincii” (4) datorită faptului că „aceste statistici au fost întocmite” în majoritate potrivit criteriului „limba vorbită de preferință”, care a înlesnit introducerea în statistici a unor date false care nu aveau nimic de-a face cu structura etnică reală din teritoriu. (4)

Ca urmare, toate documentele vremii privind situația etnică din Transilvania confirmă preponderența elementului românesc și a faptului că Transilvania, principat autonom sub suzeranitate austriacă a fost, abuziv, prin fraudă și înșelăciune, înglobată la 1867 în teritoriul care, ulterior, a fost administrat de Ungaria. La acea dată, împăratul Austro-Ungariei renunță la titlul de „Mare Principe al Transilvaniei”, ca urmare a faptului că a cedat acest teritoriu, împotriva evidenței, Ungariei.

Deosebit de toate cele de mai sus, cum poate fi catalogat faptul că prima istorie denigratoare, falsă și derutantă la adresa poporului român a fost scrisă și publicată la Viena de Rossler în 1868, respectiv la cca un an de la data încorporării forțate a Transilvaniei la Ungaria?

ZAMOLXIS, PRIMUL LEGIUTOR AL GEȚILOR

CAROLUS LUNDIUS

De ce trebuie să auzim de la Carolus Lundius despre Zamolxis ca fiind cel care a dat lumii primele legi scrise? De ce nici unul din istoricii noștri nu-l pomeneste? Oare de ce suedezii se mândresc cu ce noi refuzăm să ne mândrim? Când oare istoria noastră în loc să înceapă cu înfrângerea noastră, cu sfârșitul nostru ca stat, cu înfrângerea lui Decebal, va începe cu istoria Daciei și a regilor ei ?

Itată de ce ne facem o datorie de onoare în a publica în serial întregul volum ZAMOLXIS PRIMUL LEGIUTORAL GEȚILOR.

Prima ediție a acestui volum sub titlul Zamolxis Primus Getarum Legislator scrisă de Carolus Lundius a apărut în Suedia în anul 1687. Am găsit-o rătăcită într-un anticariat din Upsala-Suedia, de unde am cumpărat-o la un preț mare, încredințând-o spre traducere doamnei Maria Crișan .

Dr. NAPOLEON SAVESCU

(continuare din numărul trecut)

CAPITOLUL III - 6

6. Judecătorii provinciilor nu se bucurau de aceeași putere cu cea a pretorilor romani. În Dreptul Roman autoritatea Imperiului era atribuită pretorilor.

6. Aceste culegeri de legi au fost întocmite de către juriștii pe care i-am numit provinciali și pe care noi astăzi îi numim *Lagmann*. Cu aceeași ocazie, ferește-te să le dai crezare lor care nu știu din ce aparență a erorii, nu se sfîșesc să susțină că acestea găsite ar fi tot ce a mai rămas în Sveonia din puterea judecătorilor provinciali care ar fi fost tot atâtia câți pretori erau la romani (pretorul era magistrat roman, ales dintre nobilii privilegiați - patricienii - care, în timpul Republicii, era al doilea demnitar în stat, atribuția lui fiind aceea de a face dreptate; apoi, rolul lui va fi mai ales cel legislativ, emițând edicte cu indicația datei intrării lor în vigoare, scopul și regulile după care se orientează. Colecția acestor edicte formează *dreptul pretorian* sau *onorar* prin opoziție cu legile votate cu regularitate; cu înmulțirea străinilor, a luat ființă, pe lângă *pretorul urban* și altul *peregrin*; cum statele germanice, în legislația și jurisdicția lor s-au orientat după *dreptul roman*, de aceea și coincidențele în situații; nu este mai puțin adevărat că, la rândul lui, statul roman s-a inspirat mai întâi, parțial din legile lui Samolse prin vlaho-pelasgo-etrusco-geto-daci, strămoși inclusiv ai popoarelor nordice, mai ales germanice, cu care ai noștri se înrudeau îndeaproape și care, cu mult înainte de clădirea Romei (753 î.e.n.), locuiau inclusiv pe locul actualei Italii în toate colțurile lumii, n.t.), Edicte care abia fuseseră propuse pe un tabel atașat acestora de către magistratul numit care, pe toată perioada preturii, trebuia să existe ca legi și apoi să fie impuse - a cărui putere însemna puterea Imperiului (*MAJESTAS Imperii*), de fapt atribuită pretorului (l. XI, in fin. **D. de Just. et Jure**). Însuși Cicero (lib. V, **Act. In Verr. Orat.** VIII, in fin) vorbește despre Edictele și pute-

rea pretorilor: „Chiar și aceste edicte noi și puterea Pretorilor și cele privitoare la stăpânirea lui Apronius, la furturile săvârșite de sclavi din templele lui Venus, la alte jafuri, trebuie duse până la capăt. De ce nu în loc să fie cumpărată hrana, să se dea pe degeaba? De ce nu, să fie umplută cămara, după bunul plac, tot gratis, mai mult, să îți se dea și o mare sumă de bani pe deasupra? De ce nu, tot felul de prejudicii și condamnări ca urmare a unor grave insulte și ultragii, să nu fie achitate? Astfel, acei judecători care, în nici un chip, nu au tolerat toate acestea, și-au îndeplinit sau nu datoria?“ Aici trebuie notate locuțiunile *damna pati*, „a suferi condamnări“ și *damna perferre* („a executa până la capăt pedepsele“). Chiar despre puterea pretorilor vezi din nou la Cicero (lib. VII, Orat. X, **Verr.**, p.m. 243) unde vorbește pe larg despre fasciile pretoriene ale căror ornamente grăiau despre puterea și demnitatea lor în imperiu; ei erau singurii care se ocupau de procesele puse pe rol, ei dădeau sugestii în împrejurări procesuale ambigue etc. Ne stau mărturie nu numai textele legilor vechi (Confirmat. **Leg. Upsal. An. 1296**, confirm. II **Suderm. A. 1327**), dar și istoriile regilor antici, după cum este și **Konung Olof Haraldz sagu** (p. 89); **Sidhan satti thet up under Laghman fin.** (c. XXV spre final; **Tingbr EE.**), de unde reiese clar că aceste legi au fost compuse de Goții de Vest, iar regii nu au făcut altceva decât să le confirme, să le promulge, după ce fusese consultat poporul (e posibil printr-un referendum, n.t.).

CAPITOLUL IV, 1-7

Rezumat Cap. IV, 1-7 §1. Nu încape nici o îndoială că pe vremea lui Zamolxis au existat legi scrise. Mărturie ne stau scrierile lui Joannes Magnus și Jormandes. **§2.** La aceștia se adaugă și autoritatea lui Ablavius. De aceeași părere sunt și ceilalți autori greci și latini. **§3.** Toate acestea se pun de acord și cu opiniile și judecățile locuitorilor greci din Hellepont și Pontul Euxin, de pe vremea lui Herodot. **§4.** Unele

corecturi aduse textului homeric acolo unde vorbește despre Pythagora. Savanții filosofiei au fost numiți odinioară *sofiști*. Totuși, prin argumente puternice, cei care se învăteau în jurul lor i-au etichetat cu acest epitet. Păreră lui Herodot despre lăcașul subteran al lui Zamolxis. §5. Acordul și armonia perfectă dintre incunabulele vechilor Goți (adică Geți) cu Herodot. §6. Nici codexurile manuscrise mai recente nu sunt diferite. În suita neîntreruptă cu codexul acesta, se găsește și acela împodobit cu numele unor regi importanți, sub titlul lui JOANNES al III-lea. §7. Chiar și afirmațiile lui Strabon sunt în deplină concordanță cu cele ale scriitorilor noștri. Locul lui Laertius în această temă și corectat și explicat.

§1. Socot că sunt suficiente și foarte clare dovezi, ba chiar străvechi, care să ne permită să afirmăm că pe vremea lui Zamolxis au existat legi scrise. Joannes Gothus, de pildă, relatează că Zamolxis, o dată întors de la Pythagora în patrie, a început să împărtășească Geților *preceptele filosofice și legile de aur pe care el le învățase de la dascălul său* (Hist. Sueon. Gothorumq., lib. III, c. 15); Jornandes (De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis, c. V și XI), el însuși scriitor got, din respect pentru cei vechi (Lundius îl are în vedere mai întâi pe Dio Chrysostomus (sec. I) care a scris un tratat *Getica* și care i-a servit ca model lui Jordanes, după cum repetat o mărturisește, n.t.) care scriseseră istorii și anale ale Goților (i.e. Geților sau și ale lor, căci așa cum am subliniat-o repetat și cum o spune clar și Lundius, Goții erau Geții încă nesedentarizați, așa cum fuseseră și cei de la gurile lui Boristhenes -Nipru, despre care narează Dio, n.t.) consemnează că Zamolxis și Deceneu au fost de o erudiție extraordinară și că concetățenii lor le sunt foarte recunoscători pentru legile date.

§2. Dar din mulțimea autorilor pe care Joannes Magnus îi laudă - Ablavius, Dexippus, Dio Chrysostomus, Orosius (și el nu s-a gândit la scriitorii cei vechi), laudând marele spirit de dreptate al Goților, mai sunt doi, dintre mulți alții, care vorbesc într-un singur glas: Nicolaus Ragvaldus (Orat. Basi. Hab. et supra allegat.) și Paulinus Gothus (Hist. Arct., lib. I, c. 40), demonstrând convingător că justiția, puternică și majestică a Goților provine din Suedia. Tot aici se cuvine să-l adăugăm pe eruditul Vulcanius Bruggensis și pe mulți alți scriitori, de toate neamurile, care s-au ocupat de Goți, geți și Sciți, și o întreagă serie de alții, enumerați mai sus chiar de mine (în Epist. Ad Ord. Fris. Hist. Jornand. Praef.).

§3. Desigur, despre Samolse, în deplină consens cu locuitorii greci de la Hellespont și Marea Neagră, din vremea sa, o mărturisește Părintele Istoriei, după cum o subliniază Cicero (lib. I, De legibus; Herodot, lib. IV, c. 95), „pentru ale cărui cărți- ISTORIILE- recitate la Jocurile Olimpice, întreaga Grecie a știut să-l stimeze“. Cuvintele lui Cicero sunt în deplină consonanță cu toate manuscrisele și cărțile noastre și care sunt la dispoziția cititorului bine intenționat. Iată glasul bătrânului Herodot (c. IV, c. 95): „Ton Zalmoxin touton eonta anqrwpou douleusai en Samw

douleusai de Fuqagorh tw Mnhsarou. eneuten de genomenon eleueron, kth amenon de apelein e thn ewoutou ate de kakobiwn...“, că Zamolxis a fost un om și a slujit ca sclav lui Pythagora, fiul lui Mnesarchus din Samos“. După spusele lor, Zamolxis își dobândește libertatea și apoi, adunând niște bogății mari, se reîntoarce în patrie. Când și-a dat seama că Tracii trăiau în condiții rele ca niște brute, el însuși educat după obiceiurile ionice și de aceea mai șlefuite decât cele care erau la Traci, căci trăise la un loc cu grecii și cu ilustrul erudit Pythagora, și-a construit o casă de oaspeți unde el primea pe cei mai deosebiți concetățeni și îi ospăta învățându-i-că nici el, nici comenarii și nici cei ce se vor naște de aci încolo, nu ar trebui să moară, ci să meargă într-un loc unde vor trăi veșnic și se vor bucura de toate bunurile alese. În timp ce făcea acestea pe care tocmai vi le spusei, el își construia o locuință subterană; când fu gata, dispăru din fața Tracilor, coborî în ea unde rămase timp de trei ani; între timp, tracii crezându-l mort, îl regretau plângându-l; în cel de-al patrulea an, se arătă privirii tracilor și astfel el făcu credibile preceptele pe care le dăduse lor. Acestea le-a relatat Herodot, orientându-se după vorbele care circulau la băștinași. În capitolul imediat următor, deci, 96, Herodot spune clar că nu se încrede total acestor spuse privind locuința subterană, ci mai curând socotește că Zamolxis a trăit cu mulți ani înaintea lui Pythagora, că a fost și un om, născut pe pământ getic, dar și zeu al Geților.

§4. Am redat întocmai ce a spus Herodot, neschimbând nici o iotă. Astfel, discursul acestuia despre Pythagora ca despre sofistul cel mai slab, „ou tw asenesatw sofisth“, îmi pare asemănător cu chipul în care Homer îl descrie pe Ajax ca pe cel mai slab dintre Aheii („ouk afrota-ton Aaiwn“) care, este știut că a fost unul din cei mai viteji (lui Lundius îi scapă un amănunt legat de istoria Troiei, au fost doi eroi numiți Ajax: unul, fiu al lui Telamon, învins de Ulysse în disputa privind armele lui Ahile și, înnebunind de durere, strangulă trupele grecilor, crezând că sunt ale Troienilor și dându-și seama de eroarea săvârșită, se sinucide; al doilea Ajax este fiul lui Oleus, care după asediul Troiei, naufragiază și se refugiază pe o stâncă, de unde amenință cerul (aluzia frecventă, „Ajax amenințând zeei“ este proverbială), apoi este înghițit de valuri; deci Lundius i-a topit pe amândoi în unul, poate nici nu a greșit având în vedere contextul- n.t.). Atari expresii se găsesc frecvent la scriitorii latini, după cum observă Vorstius (De latin. falso susp., c. XXV) și experții în filosofie s-au numit mai înainte *sofiști*, căci aceștia printr-o expunere mai puțin onestă și urmărind și un câștig rușinos, era profanat în cele din urmă numele filosofiei; dedându-se la artificii subtile, ei de fapt înrăiau pe alții, atacându-i prin expresii ingenioase, în subiecte uneori scandaloase, deturnându-le în ipoteze paradoxale: „paradoxou upoesei“, așa că ei și-au meritat numele de *sofiști*.

(continuare în numărul viitor)